Poštnina plačana v gotovini | LETO LX | V Ljubljani, v torek 24. maja 1932. | Štev. 117 | Cena 1 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050. — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEC

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate: Sarajevo štv. 7563, Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen pondeljka in dneva po prazniku

Nemirna Grčija

Vsa javna poslopja, ministrstva, pošta in brzojav, zasedena po vojaških oddelkih s strojnimi puškami, stavka na pošti, kjer so uradniki kradli vrednostne pošiljke in kamor so se vrnili le radi grožnje, da pridejo sicer pred vojno sodišče, proglasitev stavke uslužbencev pri cestni železnici in delavcev v industrijskih podjetjih, priprave na stavko učiteljev, profesorjev in davčnih uradnikov, skoro popoln zastoj poštnega, brzojavnega in železniškega prometa z inozemstvom, stroga pripravljenost vojaštva in mobilizacija mornarice, ministrski predsednik Venizelos, v katerem je grški narod v najkritičnejših trenutkih vselej videl svojega rešitelja, v ostavki; to so nekateri zunanji momenti anarhije, v katero je zašla Grčija.

Da vsaj nekoliko ustrahuje nezadovoljno državno uradništvo, ki zahteva zvišanje plač, je moral Venizelos zagroziti s proglasitvijo obsednega stanja. V svojem temperamentnem govoru, iz katerega je zvenel strah pred bodočnostjo, je Venizelos v zbornici zagovarjal sestavo koalicijske vlade med liberalci in republikanci, ki bi edina bila dovolj močna, da bi pomirila množice in napravila red. Verjetno je, da se Venizelosu posreči sestaviti takšno vlado, ni pa izključeno, da se ne oglasijo generali in morda s pomočjo rojalistov proglasijo diktaturo. V Grčiji, ki se po strahovitem porazu v Mali Aziji leta 1922 kar ne more umiriti, je tudi ta rešitev iz sedanje krize mogoča.

Beseda demokracija je doma v Grčiji. Grško ljudstvo na dolgo ne prenese drugih vladavin, pa naj si bo tudi s parlamentarizmom zakrinkana diktatura spretnega državnika Venizelosa, temveč hoče resnično ljudovlado, pri kateri bo imelo samo malodane neposredno besedo. Morda se v teh težnjah zasledijo še ostanki stare grške tradicije. Ako temu stremljenju po ljudovladi dodamo še temperamentnost južnjaškega plemena, potem lahko najdemo razlago za večne vladne krize in številne državne udare v Atenah. Od marca leta 1915 do konca leta 1930, je imela Grčija nič manj kakor 21 vlad in sam Eleutherios Venizelos jih je sestavil sedem, Venizelos je proglasil republiko in avgusta 1926 strmoglavil diktatorja Pangalosa. Bržkone je sedaj na vrsti Venizelos sam.

Že kot organizator protiturških vstaj na Kreti je Venizelos sanjal o »Veliki Grčiji«, o nekakem macedonskem kraljestvu Aleksandra Velikega. Takoj ob začetku svetovne vojne je zagovarjal vstop Grčije v vojno na strani antante. Ta naklep se mu je posrečilo izvesti šele proti koncu leta 1916, ko je Grčija po izgonu Konstantina napovedala vojno Bolgariji in Nemčiji. Še prej je bil eden izmed prvih organizatorjev balkanske vojne proti Turčiji. Vsi ti vojni pohodi so Grčiji prinesli nove zemlje in maja 1919 je dal Venizelos zasesti tudi Smirno v Mali Aziji. Že takoj ob začetku svetovne vojne je Venizelos prigovarjal kralju Konstantinu, naj potegne meč in zasede Malo Azijo.

Venizelosova politika je doživela hud poraz v septembru 1922, ko so morali Grki, strahovito tepeni po Turkih, izprazniti maloazijsko obal. Tu je bil začetek sedanje moralno-politične in posebno gospodarske krize grškega naroda. Iz Male Azije so se vsule nepregledne množice lačnih in raztrganih brezdomovincev. To je bilo strašno breme, ki je poslej neprestano pritiskalo na vse grško gospodarstvo. Grška trgovina, predvsem grška mornarica, je zgubila enega najboljših trgov. Vpliv grške mornarice v Egejskem in Črnem morju je pričel naglo pešati. Pojavila se je tudi močna konkurenca mornarice povojne Italije, ki je zasedla Dodekanez in pričela voditi Turkom prijazno politiko. Poslej je bila grška trgovinska bilanca malokatero leto aktivna.

Od leta 1924 do pomladi 1927 je Venizelos ostal na Francoskem, kjer se je zdravil radi mrtvouda. Od poletja 1928 do danes, je imel neugnani revolucijonar s Krete prvo besedo v grški politiki, ne glede na to, ali je bil v vladi ali ne. Pod njegovim spretnim vodstvom je pričela Grčija, naslonjena na London, igrati prvo vlogo izmed balkanskih držav v zunanji politiki. S stabilizacijo drahme v l. 1928 je bil napravljen velik korak naproti konsolidaciji grškega gospodarstva. Preteklo jesen sta padec angleškega funta in opustitev zlate valute končno kompromitirala vse grško gospodarstvo. Ne samo, da je bila drahma stabilizirana na podlagi funta-šterlinga, temveč tudi ena četrtina kritja drahme, je bila v funtih; s padcem funta se je kritje grške valute nenadoma zrušilo.

Tedaj je pričel Venizelos silovito borbo za ohranitev valute, toda 25. aprila se je ta neenak boj končal z odobritvijo zakona o ukinjenju zlate valute. Decembra je bilo Venizelosu ali v Ženevi ali v Londonu obljubljeno ogromno posojilo enega milijona funtov za podporo drahme. Ostalo je samo pri obljubi.. Venizelos je nato začel misliti na moratorij zunanjih dolgov. Sredi aprila ga srečamo v Ženevi, kjer pred Svetom Zveze narodov v obupnem govoru zahteva petletni moratorij in posojilo 50 milijonov dolarjev. Tu je pripovedoval, kako je kritje drahme padlo v zadnjih desetih mesecih za dva milijona funtov-šterlingov, to je od 47% na 20%, medtem ko zakon predpisuje 40% kritje. Njegov govor je morda vzbudil sočutje pri navzočnih, tudi Paul Boncour, ki ga je morda vsaj za trenutek objel občutek zadovoljstva nad usodo angleške zaveznice, je našel prav laskave besede za nesrečnega Venizelosa; toda Svet Zveze narodov si je umil roke z lepo resolucijo, češ, da je moratorij zadeva grških upnikov, ne pa Zveze narodov. Kmalu nato je Grčija proglasila moratorij. Narodna banka nima v svoji zalogi niti toliko deviz, kolikor bi jih bilo potrebno za plačilo ameriškega posojila, ki je zapadlo te dni.

Grčijo je težko zadela prepoved vinskega uvoza v Francijo, nadalje Hooverjev moratorij. Venizelos je moral znižati državni proračun za 1.8 milijarde drahem in s tem zadeti seveda tudi državno uradništvo. V zadnjem času so Venizelosu večkrat ušle izjave, da bo prisiljen ukiniti svobodo tiska, ako bo opozicija še nadalje tako ostro pisala proti vladi. To je seveda opozicijo še bolj razjarilo in gibanje proti vladi je vzkipelo še višje.

Bližnji dnevi bodo pokazali, ali se Venizelosu še enkrat posreči obvladati razbrzdane Grke. Sicer se bo še enkrat potrdila resnica, da ni noben človek na tem svetu nenadomestljiv.

Ali koncentracija ali diktatura

Generali so za koalicijo vseh republikanskih strank — Tudi rojalisti bi radi pristavili svoj piskerček

Belgrad, 23. maja. l. Položaj v Grčiji postaja po demisiji Venizelosa vedno bolj kompliciran. Nenadoma so izstopili iz svoje rezerve znani vojaški krogi, kateri so ves čas strogo spoštovali Venizelosovo vladanje in ki hočejo sedaj imeti svojo besedo pri sestavljanju nove grške vlade. Tako se je slišalo nocoj iz Aten, da nekateri predlagajo za predsednika vlade generala Kondilisa, ki pa nima nobenih simpatij v armadi. Znani vojaški list »Alagi« je danes celo napisal jasno in za vsakogar razumljivo grožnjo, »da general Gonatas in polkovnik Plastiras ne bosta nikdar dovolila, da se poveri mandat za sestavo nove vlade generalu Kondilisu«. Ona hočeta potom svojih zaupnikov zahtevati, da se ponudi predsedniško mesto generalu Gonatasu, če bi to ne bilo mogoče, pa vojaškemu direktoriju. Vojaštvo je torej zavzelo odločilno stališče. Znano je, da so nižji častniki proti vsakemu vmešavanju vojaštva v politiko ter zahtevajo od nje popolno nevtralnost. Vojaštvo ima nalogo, da vzdržuje mir v državi, tako piše »Alagi«, in se manjša skupina častnikov bori s politiko Venizelosa ter je dobila stroga navodila, da se vzdrži red v državi za vsako ceno. V atenskih političnih krogih pa se poleg tega vprašanja komentira tudi aktivnost italijanskega vojaškega atašeja, ki se je zadnji teden dvakrat zaporedoma odpeljal v Rim in je po vsakem povratku v Atene napravil številne obiske v častniških krogih. Nekaterim se dozdeva, da bi italijanska diplomacija rada videla, ako bi se Venizelos odstranil in napravil mesto vojaški osebnosti, ki bi bila bolj dostopna za italijanske načrte.

Atene, 23. maja. ž. **Vojaška stranka je poslala ultimatum predsedniku republike. V tem ultimatumu sporoča, da bo vojaštvo proglasilo diktaturo, ako državne oblasti ne prevzame koalicijska vlada pod predsedstvom enega bivših voditeljev republikanske stranke.**

Atene, 23. maja. tg. Zaimis je preteklo noč poklical k sebi Venizelosa, da bi ga pregovoril, da sestavi vlado s koalicijo vseh strank, katera bi bila, če Venizelos na to pristane, v svoji sestavi iz rojalistov in venizelistov skoro paradoksna zveza najhujših nasprotnikov. Rojalistični listi protestirajo proti temu, da Zaimis ni takoj po Venizelosovi demisiji poveril sestavo vlade voditelju rojalistov Kaldarisu.

Atene, 23. maja. AA. Vse proglašene stavke trajajo še vedno. Nevarnost je, da ne bi stopili v stavko tudi tramvajski nameščenci.

Atene, 23. maja. tg. Preteklo noč so začeli stavkati železniški uradniki v Macedoniji. Simplonski in orientski ekspresni vlak so ustavili na jugoslovansko-grški meji. Bojijo se, da se stavka ne bi razširila.

Vlado sestavi Papanastasiu

Atene, 23. maja. AA. **Danes je predsednik republike Zaimis sprejel večje število političnih voditeljev, da se z njimi posvetuje o sestavi vlade narodnega soglasja. Zdi se, da bo novo vlado sestavil Papanastasiu in da bo novo vlado tudi Venizelos podpiral.**

Venizelos se za čas umakne

Atene, 23. maja. AA. Jutranjiki poročajo, da Venizelos zaradi naporov zadnjih dni po nasvetu zdravnikov ne sme zapustiti svoje hiše. **Venizelos bo po vsej priliki za nekaj časa zapustil Grčijo in bo odpotoval v inozemsko kopališče.**

Socialistična vlada izključena

Razgovor „Slovenčevega“ belgrajskega dopisnika z uglednim francoskim politikom

Belgrad, 23. maja. l. Nocojšnji listi so raznesli vest, da so se francoski socialisti pod vodstvom Leona Bluma zedinili, da vstopijo v novo vlado skupno s Herriotom. V to svrho so Herriotu predložili listo pogojev, pod katerimi bi bili pripravljeni sprejeti vso odgovornost v vladi. Pogoji so sledeči: 1. Takojšnje znižanje vojnih kreditov. 2. Takojšnja prepoved zasebnega izdelovanja in razpečavanja orožja. 3. Izvedba 40 urnega delovnega tedna. 4. Uvedba zavarovanja proti nezaposlenosti. 5. Takojšnja državna kontrola nad poslovanjem bank in 6. Takojšnje podržavljenje vseh zavarovalnih družb, rudnikov, železnic in drugih prometnih sredstev. Listi poročajo še o odmevu, katerega so socialistični predlogi povzročili v krogu ostalih političnih strank. Vaš dopisnik je na podlagi teh vesti, ki naznanjajo možnost socialistične vlade v Franciji, govoril s francosko osebnostjo, ki je bila dolga leta intimno zvezana z notranjo politiko Francije in ki je sedaj v Belgradu. Nas Jugoslovane predvsem zanima, če je vstop socialistov v levičarsko vlado v Franciji mogoč v sedanjih razmerah.

»Mogoče, zakaj ne. V politiki je vse mogoče. In socialisti, združeni s radikali in še z eno levičarsko skupino, lahko računajo na majhno, toda sigurno večino v parlamentu.«

»Toda tukaj ne gre za politično matematiko, ampak za vprašanje, če bo Francija morda hotela prenesti socialistično vlado, ki je stavila tako radikalne pogoje za svoje sodelovanje, in če bo francoski narod hotel sprejeti, da postane glasilo Leona Bluma »Populaire« oficiozno glasilo franc. vlade.«

»Po mojem intimnem prepričanju danes nobena vlada, ki hoče računati na podporo javnosti, ne more sprejeti v svojo sredo socialistov, ki stavijo pogoje tako revolucionarnega značaja. Mi Francozi smo na polju idejnega boja orientirani vedno proti levici in radi podpiramo radikalne ukrepe, ako so demokratični in ščitijo našo svobodo. Toda vsak Francoz prestane biti pristaš levičarskega pokreta, ko nastopijo gospodarska vprašanja, ki zadirajo v zasebno premoženje posameznika. Ako bi bili socialistični predlogi sprejeti, bi masa naroda ploskala znižanju vojnih kreditov in uvedbi novih socialnih zakonov, toda če bi se država hotela vmešavati v denarno poslovanje zasebnikov, če bi začela socializirati privatno lastnino, potem je popolnoma jasno, da se bo takoj našla ne samo na levici, ampak tudi v parlamentu večina, ki bo takšno vlado takoj vrgla. Mi Francozi se radi hvalimo, da smo idejno napredni, toda socialno gospodarsko smo najbolj konservativni na svetu. To mi lahko verjamete. Zato trdim, da socialisti pod takimi pogoji ne bodo sprejeti v vlado in da se bo morala nova francoska vlada naslanjati na radikalne socialiste in na parlamentarno skupino sredine ter bo brez strahu vzela nase riziko socialistične opozicije. Mi smo že enkrat doživeli paniko socialistične vlade l. 1924., ki nas je skorajda dovedla do propada. Tega eksperimenta Francija ne bo brezglavo ponovila. Socialistične vlade pod takimi pogoji ne bo.«

Pariz, 23. maja. tg. Na shodih večine socialističnih zvez na deželi se je včeraj pokazala ogromna večina za to, da se socialisti udeležijo vlade in sicer v meščanski levičarski vladi, o čemer pa bo končnoveljavno sklepal šele izredni občni zbor socialistične stranke, ki je sklican v nedeljo v Pariz. Vendar pa vežejo socialisti svojo udeležbo v levičarski vladi na pogoje, ki jih radikalna stranka (Herriot) ne bo mogla niti hotela sprejeti.

Pariz, 23. maja. tg. V »Paris Midi« je izšel intervju Herriota, ki povdarja najprej, **da je predvsem treba načeloma zavarovati francoske pravice glede reparacij. Herriot smatra, da je absolutno potrebno, da se priznajo francoske pravice in zahteve. Treba je formalnojuridične pravice Francije ohraniti kot podlago za francoske odnosaje na zunaj. Če bi Nemčija res lahko trdila, da je več plačala kot je bila dolžna, bi morali Nemci predložiti svoje številke. Kako pa bi potem Nemčija popolnoma prostovoljno podpisala Youngov načrt! Treba bo voditi zelo previdno in zelo eksaktno zunanjo politiko. Glede varnosti je izjavil, da se mu je očitalo, da varčuje pri narodni obrambi. To je storil le toliko, kolikor je šlo za nepotrebne gradbe vojašnic. Sicer pa Herriot ne pusti nikomur dotikati se varnostnega sistema v Franciji. Nasprotno, rad bi ga izpopolnil in moderniziral, dokler ne bodo solidna mednarodna jamstva zagotovila narodom resničen mir.**

Nov revolucionaren izbruh v Španiji

Barikade, bombe in streljanje — Tudi rojalisti rogovilijo

Madrid, 23. maja. ž. V El Herold je prišlo včeraj popoldne do spopada med policijo in stavkujočimi. Do spopada je prišlo radi tega, ker je nekdo od stavkujočih večkrat ustrelil na meščansko gardo. Meščanstvo je postavilo barikade na ulicah in obstoja nevarnost, da pride do nadaljnjih resnih spopadov. Tudi na drugih mestih so se udarili policisti in stavkujoči delavci. V Bilbao je pred mestno posvetovalnico več sto oseb pelo kraljevsko himno. Policija je prijela sedem oseb.

Madrid, 23. maja. AA. Na shodu madridskih sindikalistov je prišlo do hudih izpadov proti vladi. Zato je med shodom policija vdrla v dvorano in aretirala predsednika shoda. V dvorani je nastal prepir in splošen pretep. V splošnem neredu je predsedniku shoda uspelo pobegniti.

Pariz, 23. maja. AA. Po poročilu iz Madrida je bil tamkaj priget dr. Albin, bivši vodja španske legije, zaradi govora, ki ga je imel proti sedanjemu političnemu redu v Španiji.

Madrid, 23. maja. AA. V mestecu Constantina v seviljski provinci je policija odkrila še devet bomb. Skupno je torej v teku včerajšnjega dne odkrila policija 349 bomb.

Vojno ministrstvo o mariborskih dogodkih

Belgrad, 23. maja. AA. V informacijo javnosti je ministrstvo za vojsko in mornarico v zvezi z neresničnimi vestmi v inozemskem tisku izdalo to-le obvestilo:

Pred kakimi dvajsetimi dnevi so v mariborski garniziji odkrili, da so poročnik Milojković, podporočnik Atanasković in podporočnik Miladinović v službi komunistične propagande iz inozemstva.

Podporočniku Miladinoviću se je posrečilo pobegniti v inozemstvo, še preden je bil aretiran, poročnik Milojković pa se je ubil.

S podporočnikom Atanaskovićem je bilo aretiranih še sedem mlajših oficirjev v činu poročnika in podporočnika in pa major Vojislav Djokić in sicer zato, ker obstoja sum, da so za to stvar vedeli, niso pa tega prijavili svojim nadrejenim starejšinam in se je zato zdelo, da nekako solidarizirajo z delom navedenih oficirjev.

Preiskava, ki jo vodijo preiskovalne oblasti, bo dognala, kakšna je krivda obtoženih.

Kako se nam godi v Italiji

Trst, 23. maja. ž. Med 12 aretiranimi Slovenci, ki so jih pred štirimi meseci zaprle italijanske oblasti, se nahaja tudi dijakinja padovanske univerze Vera Matuš. Po dolgotrajni preiskavi so bili obtoženci izročeni izrednemu tribunalu za zaščito države, ki bo nadaljevalo preiskavo.

Brüning zahteva jasnost

Berlin, 23. maja. ž. **Dopoldanski časopisi poročajo, da je državni kancler dr. Brüning zelo nezadovoljen z delom generala Schleicherja ter imenuje njegovo delo zahrbtno. Brüning je sklenil, da obišče jutri državnega predsednika Hindenburga ter da mu postavi vprašanje zaupanja. Dr. Brüning je izjavil, da ne prevzame nobene odgovornosti nase, dokler se bo delalo za kulisami.**

Dunajska vremenska napoved. Izpremenljivo vreme, vendar pa večinoma oblačno in deževno.

Ogromne poplave v Angliji

London, 23. maja. tg. **Včeraj so se utrgali oblaki nad srednjimi in severnimi angleškimi grofijami, tako da so nastale ogromne poplave, ki so napravile veliko škodo. V Davonshireu in Lancastershireu je ukinjen ves trgovski promet. V Derbyu stoji voda na ulicah 1.75 metra visoko. Poplavljenih je več kot tisoč hiš. Poškodovane so tudi plinske naprave in elektrarne, tako da je povsod tema. Na mnogih krajih so prekinjene brzojavne zveze. V grofiji Werwick dežuje nepretrgoma že 40 ur. V Ashbyu se vrši ves promet na čolnih. — Škoda znaša več milijonov. Na mnogih krajih je letina popolnoma uničena. Mnogo živine je poginilo.**

Bivši deželni glavar ustreljen

Mattersburg, 23. maja. ž. Davi ob 9 je prišel neki delavec nekoliko pozneje na delo ter dobil ukor od bivšega deželnega kapitana za Gradiščansko Antona Schreinerja. Delavec je bil tako užaljen, da je potegnil revolver in ustrelil Schreinerja, ki se je zgrudil mrtev. Pred kratkim je bil Schreiner še deželni kapitan na Gradiščanskem, nakar je mesto zapustil ter se popolnoma posvetil svojemu gospodarstvu.

Samoumor violinista

Sao Paolo, 23. maja. AA. Slavni violinist Pierre Sechieri se je v navalu nevrastenije ubil. Bilo mu je 55 let. Skočil je skozi okno na ulico in obležal mrtev na tlaku.

Potres

London, 23. maja. tg. V San Salvadorju je bil hud potres v notranjosti države, ki je porušil mnogo mest. Mnogo oseb je bilo ubitih. Tudi v Nicaragui so čutili potresne sunke.

Železniška nesreča

Pariz, 23. maja. AA. Iz Strassbourga poročajo, da je ekspresni vlak, ki vozi med Bazlom in Ostendom, skočil s tira pred postajo Strassbourg. Strojevodja je bil pri tem ubit, kurjač pa hudo ranjen, 40 potnikov je dobilo lažje rane.

Prokletstvo mamonizma

Louis Adamič o Ameriki

Ljubljana, 23. maja.

Louis Adamič, dobro znani ameriški pisatelj, ki v svojih delih odkriva Ameriko Američanom, je dal našemu poročevalcu lepo sliko o ameriških razmerah, ki so prav gotovo zelo resne in ki obetajo Amerikancem še vse hujše čase.

»Kakšno sodbo imate, gospod Adamič, o Ameriki in Američanih vi, ki živite tam že šestnajst let in ki jim skušate objektivno pokazati njihov raj?«

»Brez dvoma je Amerika dežela največjih ekstremov in hkrati kljub vsemu napredku in silni civilizaciji ogromen kompleks nerešenih vprašanj. 150 let se že razvija v vse drugačnem tempu kakor druge države po Evropi, kljub temu pa je še vedno v dobi mladoletnosti. Velikanska, mogočna in bogata je in kdor jo hoče vsaj malo doumeti, jo mora vzeti kot kontinent. Je dežela največje demokracije in do skrajnosti in farse razvite individualnosti, je dežela najbolj dovršene tehnične popolnosti, a obenem pravi pekel, bolj reakcionarna in krivična kakor katerakoli druga dežela. **Avtomatizacija strojev je privedla do mehanizacije duš, ubila je človeka.** Odkar žive tam ljudje, ki so prišli iz Evrope, je postala in ostala dežela pehanja in brezobzirnega boja. Za vsakega Amerikanca ima pomen le to, kar mu nese. Za vse drugo se ne meni in nima smisla. Za kulturnega Evropejca je kulturni nivo Amerike nekaj nerazumljivega. Amerikanci med seboj ne govore prav za prav o ničemer. Vse, kar si povedo, je nekaj prav po amerikansko ogoljufanih fraz, ki se zde človeku prav isto kakor brnenje motorja ali ropot strojev v tovarni. Resnih pogovorov, kakor jih pri nas najdemo v gostilnah in kavarnah, kamor gredo ljudje sicer za zabavo, Amerikanci ne poznajo. Pogovora vreden pogovor je Amerikancem le tak, ki se suče okrog denarja in borze. Drugi pogovori, ki pa so zanje prav za prav izgubljanje časa, pa se sučejo morda še okrog avtomobilov, nebotičnikov, senzacij in škandalov. Ženske niso v tem oziru nič boljše, naj so prav tako Amerikanke. Ameriška izobrazba je samo strokovna. Od delavca do največjega učenjaka zna in se briga vsak samo za to, kar ga živi in kar mu nese. **Čitanje knjig smatrajo Amerikanci za feminizem** in v veliki večini bero knjige v resnici le ženske. V vsej Ameriki je le 200.000 kupcev knjig. Vsi drugi pa kupujejo ogromne »Magacine«, ki jih prodajajo po 5 centov in ki nudijo Amerikancem vse, samo kulturnega nič. Sinclair Lewis je doživel v Ameriki največjo naklado — 120.000. Moj roman se je tiskal v 5000 izvodih. Če bo izšel v Sloveniji, bo imel vsaj 2000 naklade. Pisatelj, ki živi in dela v Ameriki, od knjig, ki jih izda, ne more živeti. Knjiga je potrebna le za kritiko, ki mu napravi ime. Zakaj potem se tudi magacini tepejo za pisatelja — in ti plačajo prispevke tako, da je plačana tudi knjiga. Slovenija v primeri z Ameriko je kakor lepo dehteč šopek cvetlic v primeri z goro, ki je pokrita z megleno tenčico.«

»Kako pa se odraža sedanja kriza v ameriškem življenju?«

»Kriza, ki ni nastala radi hiperprodukcije, ampak le radi propada konsuma, je zadela vso Ameriko. **Danes preživlja Amerika tretjo in morda najbolj nevarno dobo svojega 150 letnega razvoja.** V takem stanju namreč razvoj v boljše ni več mogoč, prav tako, kot takrat ni bil mogoč, ko so se Amerikanci uprli Angležem in jih vrgli iz Amerike. Zatem je dobilo vse ameriško življenje nov pogon, ki pa je začel polagoma zastajati ob nerešenem problemu suženjstva. Države, ki so že odpravile suženjstvo, niso mogle več vzdržati konkurence držav, ki so še delale s sužnji. In zato se je začela leta 1865 državljanska vojna za osvobojenje sužnjev. Vendar Amerikanci te vojne niso vodili iz simpatije do sužnjev, ampak zato, ker se Amerika v takem položaju ni mogla več po svojem individualističnem principu razvijati svobodno naprej. **Naš čas je privedel Ameriko zopet pred težko preizkušnjo, ko se bo morala odločiti in rešiti prav tako odločno problem z moderno tehniko nastalega plačanega suženjstva,** ki je še mnogo slabše kot prejšnje. To tehnično suženjstvo človeka je najstrašnejše radi principa, ki je splošno priznan in do danes za Ameriko žal edino pravilen: **čim manj plače za čim več dela.** Dočim je bil v časih suženjstva človek-suženj vsaj to, kar je gospodarju domača žival, je danes človek samo slab stroj, ki ga je tako lahko nadomestiti brez vsake investicije! **V zadnjih letih je amerikanska produkcija narastla za 55%, plače pa so se zvišale za 5%.** Amerikanci sami to spoznavajo in bodo gotovo odpravili to suženjstvo, kakor so odpravili črno suženjstvo. Kako bo pa nastala rešitev, pa iz današnjih meglenih razmer, ki se morajo najprej izkristaliziratii, ni mogoče pregledati.«

»Kako pa misli o teh težkih časih ameriško delavstvo samo?«

»Velika večina sploh ne misli, ker radi ameriških razmer tudi ni zmožna misliti. Armadi delavstva manjka najpotrebnejše izobrazbe. Voditeljev nimajo. Če pa se tu in tam pokaže kak voditelj, je pa že tragika v tem, da je ta voditelj Amerikanec in da gleda na to svoje poslanstvo le z očmi trgovca. Pri tem morda celo obogati in postane selfmademan. Nihče ne pozna Amerike, še najmanj Amerikanec sam. In preden je mogoče govoriti o ideologiji in programu, je treba imeti vsaj jasno sliko. V Ameriki ni delavca, ki bi postal delavec zato, da bo ostal delavec. Vsak hoče le naprej. In vsa 15 milijonska armada brezposelnih je le ostanek tistih, ki v svoji borbi za dostop v meščanske sloje niso uspeli. Ti ne poznajo radikalizma, izčrpani, izsesani in stradajoči ne bodo nikdar spremenili sedanjega stanja v Ameriki. Skrušeni se trkajo na prsa, češ sami smo krivi. Prav taki bodo njihovi otroci, ki tudi Ameriki gotovo ne bodo prinesli rešitve. Bolj resen in agilnejši pa je tisti del srednjih slojev, katere je uničila kriza. To so tisti, ki so iz skromnih začetkov z žilavostjo in skrajno brezobzirnostjo prišli naprej, se dokopali do svojih 50.000 ali pol milijona dolarjev in jih v sedanji krizi izgubili. Ti ne bodo izgubili poguma in nikdar obupali. Ti bodo izsilili rešitev. Prvič zato, ker so bolj inteligentni, in drugič zato, ker so postali novi ameriški proletarijat. Ti bodo lažje doumeli, kaj pomeni dejstvo, **da zahteva socializirana industrija Amerike pri današnjem tehničnem stanju in dovršenosti le dve do tri ure dela na dan.** Kaj bi v prostem času lahko storili v tem slučaju za kulturo in za nujno potrebno izobrazbo! **Danes je socialno skrbstvo v Ameriki brezpomembno.** Edini socialni zakoni, ki jih ima Amerika, so zakoni o minimalnih ženskih plačah in zakoni, ki prepovedujejo nastavljanje otrok pri težkem delu. In še te zakone ima le 10 od 48 združenih ameriških držav, in kjer so v veljavi, ne veljajo več, denar in korupcija jih že obide.«

»Kako pa gledate vi na te razmere?«

»Dobro vem, da položaj v Ameriki še ni jasen in da bo treba še mnogo več trpljenja, da se Amerikanci znebe dosedanje nemogoče egoistično-individualistične miselnosti. Volitve ne bodo položaja nič zboljšale, najsi bo izvoljen ta ali oni. Rešitev je nemogoča, dokler Amerikanci sami ne bodo posegli globlje vase in v Ameriko. To pa je nemogoče vsaj za sedaj, saj ne vidijo niti za par dni naprej in mislijo ter žive samo za 24 ur. Možno je, da dobimo v Ameriki neke vrste fašizem, seveda tudi ta ne bo dolgo, ker zboljšati ne bo mogel ničesar. Hitra pomoč bi prišla le v slučaju, če bi ameriške Združene države izgubile, recimo, veliko mednarodno vojno. Drugače pa lahko računamo le na evolucijo, ki bo pa uspela šele tedaj, ko bo prekvašena ameriška miselnost.«

»Kako stališče zavzemate vi v svojih delih do Amerike in kaj ste?«

»V svojih delih skušam biti objektiven in zato prav gotovo odkrivam Ameriko in trgam z njene krinke to, kar ji je nadela ameriška miselnost. Nisem socialističen pisatelj in moja dela so radi tendence napadli tako kapitalistični kakor socialistični listi.«

Med tem je prisedla njegova gospa soproga, prava Američanka. Pozdravili smo se kar po slovensko, saj zna že: »Dober dan!«, »Hvala lepa!« itd.; po slovensko zna naročiti tudi cvička in plačati. Sicer pa govori tudi nemško in je prav gotovo res amerikanska izjema v tem pogledu. V svojem pismu, ki ga je pisala domov staršem, je nas Slovence pohvalila in tudi dobro zadela. Napisala je, da imamo Slovenci najmanjše življenjske potrebe, toda maksimalno življenje. Z izredno intuicijo je takoj občutila prisrčno prijaznost in vljudnost, ki jo je brala našim ljudem iz oči. Pisala je: vse drugačna je slovenska vljudnost kot ameriška. Tu prihaja vse iz srca in kulture, tam pa je najlepša beseda mrzla fraza, ki diši po tehniki.

Končno sem še vprašal: **»Kaj boste delali pri nas?«**

»Nagledal se bom do sitega domovine. Oddahnil se bom na Bledu ali v Bohinju, vendar bom tam gori tudi delal. Spisati mislim roman: »The darkening plain« **(Planota, ki se temni).** Obdelal bom zopet Ameriko, ki je prav za prav na razpotju. Na Gorenjskem bom ostal kakih šest mesecev. Potoval bom tudi po državi. Nato bom šel še pogledat malo po Evropi in potem nazaj v Ameriko.«

Knez Pavle

Pariz, 23. maja. AA. Njegovo kraljevsko Visočanstvo knez Pavle je prispel iz Pariza v Calais in nato nadaljeval pot v Dover.

Avstrijske težave

Omiljenje devizne odredbe

Dunaj, 23. maja. tg. Kakor se javlja z merodajne strani, avstrijska vlada ne bo čakala na preiskavo in odločitev nove komisije, ki jo nameravajo imenovati v Ženevi, temveč bo takoj sama odredila potrebne ukrepe za ostanek deviz, ki so še ostale avstrijski narodni banki in bo ostro devizno naredbo omilila. Smatra se za verjetno, da se bo odgodilo vprašanje, ali naj se posojilo Zveze narodov pritegne v transferni moratorij. To vprašanje se bo razpravljalo s komisijo. Na avstrijsko prebivalstvo učinkuje napoved transfernega moratorija po objavi denarnih zavodov pomirljivo. Ne bodo ga najbrže uveljavili z zakonom temveč na podlagi gospodarskega pooblastila z vladno naredbo.

Pariz, 23. maja. tg. Na prošnjo francoske vlade je profesor Rist, podguverner francoske narodne banke, odpotoval na Dunaj, da proučuje finančni položaj Avstrije.

Dunaj, 23. maja. ž. Nova vlada dr. Dollfusa je sklenila, da bo v prvi vrsti ublažila devizne naredbe. Kar se tiče volitev, bodo najbrže že pred spomladjo. Po teh volitvah ni izključeno ožje sodelovanje s socialnimi demokrati, med tem ko krščanski socialci zaenkrat še izjavljajo, da je sodelovanje nemogoče.

Velerazbojniška afera

Carigrad, 23. maja. AA. Kazensko sodišče je danes izreklo obsodbo v velikem procesu proti carigrajskim razbojnikom. 34 razbojnikov je bilo obsojenih na smrt, 48 razbojnikov je dobilo po 10 let ječe, 8 po 24 let ječe, 2 sta bila obsojena na 15 let ječe. 179 oseb je bilo oproščenih.

Huda novica iz Mandžurije

Peking, 23. maja. ž. V tukajšnjih diplomatskih krogih uporno zatrjujejo, da se je komisiji Zveze narodov, ki se trenutno nahaja v Mandžuriji, pripetila nesreča. Kaj se ji je zgodilo, o tem vesti molčijo.

Učiteljska imenovanja

Belgrad, 23. maja. l. Iz učiteljske službe: Ostavko na državno službo je dala Komelj Gabrijela, učiteljica v Šmarju pri Jelšah. Na novo so postavljeni sledeči učitelji in učiteljice: Ivančič Ana, Sv. Urban pri Ptuju; Skodlar Ivanka, Dobrepolje pri Kočevju; Fabel Božidara, Sv. Rok pri Šmarju; Sagadin Bogomila, Križevci pri Ljutomeru; Mikulec Oton, Globoko pri Brežicah; Lenardič Peter, Stična; Lavrenčič Marija, Serelici pri Murski Soboti; Jazbec Marija, Št. Jurij pri Murski Soboti; Krizman Franjo, Stara cerkev; Berčič Julija, Tišina; Bertok Dušan, Gornje Pirniče; Germek Marija, Trbovlje; Eržen Stanislava, Durje.

V 9. položajno skupino so napredovali: Železnik Marijan, Bianca pri Brežicah; Krajš Viktor, Stogovci; Rajko Marija, Izakovci; Rutar Ludvik, Zabukovje; Tušar Ivan, Sovodnje pri Kranju; Tariš Gabrijela, Sv. Anton; Hvala Anton, Zabukovje; Šeronja Vinko, Sv. Jurij; Bizjak E., Sv. Ana - Maribor, levi breg; Vuter Ivanka, Nova cerkev pri Ptuju; Kovačič Zdenka, Žalostna gora pri Ljutomeru; Punter Julijan, Repnje. — Iz 9. v 8. položajno skupino so napredovali: Žor Vinko, Sokonci; Carli Alojzija, Št. Jernej nad Mulo; Čermelj-Vovk Olga, Črnuče; Soban Marija, Toplice; Košir Stane, Zamostje; Sancin Karlo, Brežice; Strgulica Alojzij, Konjice; Paher Angela, Šmarje pri Jelšah; Martelanc Vladimir, Zagozd; Martelanc-Ferfolja Hermenegilda, Čeplje; Lenardič Mihael, Sv. Potok; Leščan Avgusta, Sv. Trojica; Logar Miroslava, Ptuj; Herceg-Tavzes Vanda, Vel. Kostešnica; Virant Stanka, Kobilje; Drekonja Ciril, Turnišče; Ditrih Marija, Radeče; Žnidaršič-Trošt Marija, Šmihel nad Mozirjem; Švagelj Ana, Litija.

Dušan Sernec, minister n. r.:

Narodno premoženje in elektrifikacija Dravske banovine

Pod gornjim naslovom odgovarja g. prof. dr. Vidmar v »Slovencu« z dne 11. in 12. maja na članke, ki sem jih priobčil v »Slovencu« z dne 27. in 28. aprila in 1. maja. V svojem odgovoru g. prof. dr. Vidmar skusa dokazati, da je stališče, katero sem zavzel v svojih člankih, popolnoma pogrešeno in zaradi tega se čutim dolžnega, da na izvajanja g. profesorja odgovarjam.

Pri tem predvsem konstatiram, da v svojih člankih predavanja g. profesorja, katero je bilo povod mojim člankom, nisem vezal s kampanjo, ki se vodi proti pogodbi, katero je sklenila Dravska banovina z državnim rudnikom v Velenju, in proti elektrifikaciji dežele potom banovine same. Zadnji članki g. profesorja pa vzbujajo vtis, da ta zveza obstoji in da je predavanje g. profesorja, katero je dalo povod mojim člankom, le uvertura in priprava javnosti na razveljavljenje pogodbe, sklenjene med banovino in državo glede dobave električnega toka iz Velenja, in na dogodke, ki bi imeli temu slediti.

Z ozirom na izvajanja g. profesorja moram predvsem poudariti, da njegovi članki v prav nobenem oziru niso omajali tez, katere sem postavil v svojih člankih. Na bistvo mojih izvajanj se g. profesor sploh ne ozira. Zavijajoč gotova dejstva, mi očita nejasnost splošnih gospodarskih pojmov, na bistvo mojih argumentov pa sploh ne odgovarja.

G. profesorja predvsem boli dejstvo, da v oni vodi, ki pada čez jezove falske elektrarne, in v premogovnem prahu, ki ga TPD spušča v Savo, ne vidim narodnega premoženja, kakor on v svojem predavanju, v katerem je kot glavni argument za svoj načrt navajal, da je treba to narodno premoženje rešiti izgube.

Jaz sem v prvem svojem članku trdil, da označena voda in označeni premogovni prah nista narodno premoženje.

G. profesor skuša ironizirati mojo definicijo, da je narodno premoženje samo ono premoženje, ki je domača last in služi v eni ali drugi obliki splošnemu blagru, ter stvori definicijo, da je narodno premoženje vsota vseh premoženj vseh državljanov.

Kljub nasmešku g. profesorja ne vidim razlike med obema definicijama. Če je narodno premoženje vsota vseh premoženj vseh d r ž a v l j a n o v, potem voda, ki pada čez falske jezove, in premogovni prah, ki ga TPD spušča v Savo, nista narodno premoženje v smislu definicije g. profesorja, ker nista last našega državljana, ampak last tujega kapitala. In tako tudi na podlagi svoje lastne definicije g. profesor ne dokazuje in ne dokaže, da sta označena voda in označeni premogovni prah res narodno premoženje. Na podlagi svoje lastne definicije pride samo do zaključka, da bi narodno premoženje moglo izdatno profitirati od vode, padajoče čez falske jezove, za čas, dokler ni v polnem obratu tovarna v Rušah in radi tega falska elektrarna ni izrabljena v celi svoji kapaciteti.

Baš s tem pa g. profesor dokaže pravilnost moje teze.

Priznavam, da bi bilo trenutno morebiti mogoče dobiti od Fale tok po nižji ceni, kakor je lastna produkcijska cena v Velenju. Bil bi pa to samo provizorij, kajti v trenutku, ko bodo Ruše spet v polnem obratu, je Fala vezana na Ruše po obstoječi pogodbi in v tem trenutku bi bil tok iz Fale vsekakor dražji kakor tok iz Velenja. Tak provizorij ne more biti podlaga za bodočo elektrifikacijo dežele. Tudi ta provizorij ni nikak dokaz za to, da je voda, padajoča neizrabljena čez falske jezove, v resnici narodno premoženje.

Kakor g. profesor sem mnenja, da nam je v gotove svrhe potreben tuj kapital, dasi nikakor ne morem priznati, da so vzroki, ki jih g. profesor navaja za to, da tuj kapital ne prihaja v deželo, pravilni. Nikakor pa ni dopustno, da se dajo tujemu kapitalu možnosti, dobiti v deželi gospodarsko nadvlado. Trenutno pa je položaj v deželi tak, da tuj kapital dobi možnost nadvlade, če naj bi se elektrifikacija izvršila po načrtu g. profesorja.

S tem prehajam na drugi del izvajanj g. profesorja.

V svojem drugem članku sem popolnoma konkretno navedel, kako po načrtu g. profesorja prav lahko pride tuj kapital takorekoč nujno do nadvlade.

G. profesor hvali svoj načrt, poudarja, da ga je mestna občina ljubljanska sprejela z navdušenjem, navaja, da je prinesel Kolumbovo jajce, govori o vsem mogočem, n e odgovori pa na ona moja izvajanja, v katerih sem popolnoma konkretno pokazal, v kateri točki njegovega načrta tiči nevarnost. Baš ona moja izvajanja, ki tvorijo jedro celega članka, absolvira z besedami: »Po mojem načrtu inozemski kapital nikdar ne bo dobil elektrifikacije v roke.«

Kakor v prvem delu svojih izvajanj g. profesor s svojo definicijo narodnega premoženja v celem obsegu potrdi moja izvajanja, tako tudi drugi del izvajanj g. profesorja obsega stavek, ki v celem obsegu potrjuje pravilnost moje teze. Konstatira namreč, da gre pri razliki med kaloričnimi in vodnimi centralami »le za kvantitativno razliko v obratnih stroških in ne za kvalitativno«.

V svojih izvajanjih sem poudarjal baš to, da so produkcijski stroški električnega toka v vodnih in kaloričnih centralah zelo različni. In izvajanja mojega drugega članka so temeljila predvsem na tej razliki.

Če g. profesor priznava, da gre za kvantitativno razliko v obratnih stroških, mora imeti ta kvantitativna razlika gotove gospodarske posledice. Na te posledice sem jaz opozarjal, dočim g. profesor te posledice v svojih člankih ignorira.

Moj tretji članek, ki sem ga objavil, se sploh ni bavil s predavanjem g. profesorja in ni bil s tem predavanjem v popolnoma nikaki zvezi. Ker g. profesor kljub temu obširno odgovarja na ta moja izvajanja, moram iz tega sklepati to, kar sem navajal spredaj.

Tudi v odgovoru na moj tretji članek g. profesor ne ostane stvaren. Poudarjajoč, da morajo imeti vse javne institucije skupne programe, popolnoma ignorira dejstvo, da sem jaz v svojem članku ta skupni program, ki že obstoji, čisto jasno obrazložil. Skupni program za celo državo je g. profesorju postranska stvar. Z zofizmi on preko tega programa preide, navajajoč dejstva, ki deloma ne odgovarjajo objektivni resnici, deloma pa so zavita.

Ker g. profesor ne navaja niti enega argumenta proti pravilnosti načrta elektrifikacije v celi državi, katerega sem v svojem članku razvil, mi menda ni potrebno, da v tem oziru izgubljam več besed.

(Dalje in konec jutri.)

Češkoslovaška proti inflaciji in podonavskim načrtom

Izjava predsednika vlade v izvrševalnem odboru agrarne stranke

Praga, maja.

Neenotnost koalicije v Čehoslovaški je jako ovirala plodno delo v vladi. Vsak zakonski predlog se je moral boriti z velikimi težkočami, predno je prišel v parlament. To poslovanje in težka gospodarska kriza sta jako neugodno delovali na cel političen položaj in povzročali nekakšno škodljivo nervoznost. Zadnje čase se je vsled izstopa živnostenske stranke iz vlade precej spremenilo. Vlada je postala že nekoliko bolj enotna in vladno delo je šlo veliko bolj od rok kot preje. Vendar pa je močna opozicija v sami stranki ministrskega predsednika Udržala (agrarci) še vedno motila, zlasti pa njena grožnja, da bo prisilila agrarne politike, da izstopijo iz vlade, katera da upravičenih zahtev poljedelcev noče izpolniti. Položaj je bil tako resen, da se je s sigurnostjo računalo z uradniškim kabinetom in so kandidati že bili označeni. Staro napeto nasprotstvo med agrarci in soc. demokrati, posebno pa še neprijateljsko zadržanje nekaterih soc. demokratskih politikov proti Udržalu, je opozicijo v agrarni stranki utrjevalo v upanju, da se ji sedaj posreči dobiti v izvrševalnem odboru agrarne stranke, ki se je vršil 17. maja, večino in prisiliti Udržala, da odstopi. Situacija je bila jako napeta, vendar pa vodja opozicije poslanec Staněk, ki ima sicer za seboj celo moravsko krilo in precej privržencev tudi med češkimi agrarci, ni imel uspeha in je zmagal Udržal. Izvrševalni odbor je sicer zopet sprejel ostro resolucijo, v kateri odločno zahteva izpolnitev agrarnih zahtev, vendar bo pa tudi to pot ostalo le pri resoluciji. Situacija se je torej v toliko razjasnila, da je rešitev te latentne krize odložena do bodočega zasedanja izvrševalnega odbora agrarne stranke, ki bo šele v jeseni. Skoro sigurno je namreč, da Staněk ne bo odnehal, posebno še sedaj, ko težko gospodarsko stanje in nesimpatični novi zakoni še utrjujejo njegov položaj.

Seja izvrševalnega odbora agrarne stranke pa je bila tudi radi izjave predsednika vlade o gospodarskih in političnih stvareh jako važna. V tej izjavi pravi Udržal, **da preživljamo gospodarsko vojno v vseh dimenzijah svetovne vojne, ki je veliko bolj brezobzirna, kot krvava vojna. Ni mogoče in ne sme se zanašati na sočutje starih držav, kakor se tudi ne sme verovati onim, ki iščejo rešitev v najrazličnejših federacijah, ampak se moramo predvsem zanašati na lastno silo in lastno delavno moč.** Ni se treba bati, da se ne bi mogli v slučaju potrebe priključiti kombinaciji, ki bi bila za nas najbolj ugodna. Izgledi za bodočnost bi bili za nas jako žalostni, če bi svojo eksistenco vezali brezpogojno z gospodarskim razsulom malih držav in zanašali se **na problematično naklonjenost velesil.**

Vlada se bo še nadalje prizadevala, da obdrži **stabilnost krone in ravnotežje plačilne bilance.** To dvoje smatra za svojo najbolj važno nalogo. **Stabilnost krone je simbol našega narodnega blagostanja,** naše narodne solidnosti in našega političnega napredka. **Vlada je jasno in odločno proti inflaciji.** Nikakor ne more dovoliti, da pridejo mali vlagatelji in hranilci ob svoj denar, oziroma ob del svojega mnogokrat težko pribranjenega premoženja, niti oni sami niti njih dediči, za katere so štedili. Bil bi to neodgovoren eksperiment, katerega posledice bi bile nedogledne. **Pa tudi iz narodnih vzrokov smo proti inflaciji, ker kot majhen in nepremožen narod bi z inflacijo le obubožali. Držati stabilnost krone je postulat socijalne pravičnosti in narodne dolžnosti.**

V daljšem delu svoje izjave je govoril ministrski predsednik o ukrepih, ki jih je vlada podvzela, da se kolikor mogoče ubrani primanjkljaja v državnem gospodarstvu. Za največji vzrok finančnih skrbi je označil **nezaposlenost,** ki ugonablja finančno gospodarstvo tudi velikih držav (Amerika). Prav vzrok vseh težkoč v boju proti nezaposlenosti pa je tudi to, da je politično strankarstvo **povzdignilo skrb za nezaposlene na nedotakljivo strankarsko dogmo.** Nezaposlenost se definitivno ne odpravi z zasilnimi investicijami. **Mase se odvračajo od poljedelskega dela, ga podcenjujejo in zaničujejo, ker ne nudi tako blagostanje kot industrijsko delo. Propadanje industrijske konjunkture bi moralo vendar prepričati delavstvo, da je poljedelsko delo radi sigurnosti bolj dragoceno kot industrijsko. V principu se gre za prevzgojitev delavstva.**

Kar se tiče vladnega programa, še ni izčrpan, ampak ostaja vladi še veliko posla. Vlada pripravlja zakonski predlog o fondu za nezaposlene, o preskrbi cenenega kredita, o parlamentarni komisiji za za štednjo in kontrolo, o programu reorganizacije v državni administrativi in državnih podjetjih in o štednji v državnem gospodarstvu. V najbližjih dneh je treba rešiti osiguranje žetve in cene za živino, stanovanjsko vprašanje, pomoč samoupravam, kontrolo kartelov in tako dalje.

Izjavo predsednika vlade so vsi politični krogi sprejeli z zadovoljstvom. Tlak gospodarske krize sili vse stranke, da vedno bolj opuščajo misel na rekonstrukcijo vladne koalicije. Po sedanji situaciji in razpoloženju vodilnih osebnosti sodeč, ne bo pred jesenjo nobenih sprememb.

J. V. Majce.

Japonska dobila nacionalistično vlado

Tokio, 23. maja. ž. **Konzultiranja na dvoru so končana. Mikado je povezil mandat za sestavo vlade admiralu S a i t u. V novi vladi bodo imeli vojaški krogi in narodnosocialistična stranka pretežno večino ministrskih portfeljev. Admiral Saito je bil dozdaj generalni guverner v Koreji. V njegovi vladi bo najbrž zunanji minister sedanji japonski poslanik v Londonu M a c u d a i r a ali pa grof U š i d a, finančni minister Takahaši, vojni minister pa zopet general Araki kot zaupnik vojske. Imenovanje Macudaire ali grofa Ušide, ki sta za odločno nacionalno politiko, vendar pa istotako odločno za mir, se smatra v mednarodnih diplomatičnih krogih kot dobro znamenje, da se bo Japonska izogibala konflikta z Rusijo zaradi Mandžurije.**

† IVAN HUTTER

Pri usmiljenih sestrah pri Sv. Jakobu v Rožu je umrl preteklo nedeljo g. profesor Ivan Hutter.

Ivan Hutter se je rodil 4. majnika 1852 pri Hutarju v Globasnici v Podjunski dolini. Njegov primek je prišel prav tako kot vinska trta, ki jo je dal zasaditi Podjunčan škof sv. Albuin po brdih Podjunske doline, s Tirolskega. Oče, pameten kmet, ni dal sina v šolo pred osmim letom, češ, da je prej še glava premehka. Šolal se je tri leta v Grebinju, bivajoč pri stricu-župniku tamkaj; šola je bila enorazredna s tremi oddelki in je baš takrat iz prejšnje samo nemške postala nemško-slovenska. Nemščine se je šel učit leta 1863 v Št. Pavel v četrti razred tedanje normalke (osnovne šole), s katere je prestopil na latinsko šolo tamošnje spodnje gimnazije od leta 1864 do 1868. Višjo gimnazijo je zvršil v Celovcu 1872 z maturo in bogoslovje istotam, kjer ga je posvetil v mašnika škof Val. Wiery dne 20. julija 1875. Pastirsko službo kot kaplan je nastopil 1876 v Tinjah o Veliki Gospojnici, v adventu 1879 prišel pastirovat v Slovenji Šmihel ob Krki. Začetkom šolskega leta 1882 je prevzel za Andrejem Einspielerjem mesto učitelja za veronauk in slovenščino na realki v Celovcu, in sicer samo v spodnjih štirih razredih, ker je tedanji liberalizem verouk v zgornji realnici odpravil. Na realki je služboval 37 let. Šele po prevratu ga je odslovila nova avstrijska vlada (1918), češ, da nemška Avstrija zahteva v odloku le nemških uslužbencev po rodu in mišljenju. Brez toli zaslužene pokojnine je bival po plebiscitu nekaj časa v Celovcu, potem pa v Gornji Kungoti kot mašnik na gradu grofa Pachte. Ker sirotišnica šolskih sester v Št. Jakobu v Rožu ni imela duhovnika, je leta 1924 prevzel prof. Hutter to službo, kjer mu je tudi avstrijska vlada vendarle priznala mirovnino.

Ko je zaradi preobilnega dela Lambert Einspieler moral odložiti tajništvo Mohorjeve družbe, je prevzel to mesto prof. Hutter leta 1887. Za njegovega tajnikovanja je dosegla Družba še enkrat toliko članov (od 35.000 do 70.000). Leta 1897 je izročil tajništvo J. Rozmanu, pa ga sredi novembra 1919 še enkrat prevzel in urejeval družbine knjige do leta 1923.

Hutter je bil od prvih dni do smrti vreden sin slovenske matere. Ljubil je svoj jezik, žrtvoval se za ljudsko izobrazbo v toliki meri, da je leta 1903 živčno smrtnonevarno obolel.

Ob vsem tem velikem delu pa si je ohranil jasno veselost in čudovito skromnost. Poudariti moramo njegovo globoko vernost in ob tej čudovito spravljivost in prizanesljivost. Vse dijaštvo ga je ob najhujših narodnostnih bojih ljubilo in spoštovalo. Najbolj svobodomiselni dijaki so često iskali baš pri njem zavetja, tolažbe in pouka.

Pokopali ga bodo danes.

Slovenci bodo vzornega moža ohranili v častnem in trajnem spominu. Naj v miru počiva!

Lepi uspehi prosvetnega dela

Tržič, 22. maja 1932.

Prosvetno društvo sv. Jožefa v Tržiču je imelo v torek svoj redni letni občni zbor, ki je pokazal vesel napredek društva in pokazal sliko kulturnega dela pretekle sezone.

Število članstva se je dvignilo na število 368. Glavno društveno delo se vrši v odsekih, kjer sodelujejo pred vsem mlajši člani, a tudi društveni veterani — saj obhaja društvo že 35 letnico — še vedno radi priskočijo k delu. Društvo ima na razpolago dvorano in oder v »Našem domu«, ki je last Vincencijeve konference. Oder in garderoba sta bila razširjena tako, da je sedaj omogočeno prirejanje tudi večjih in težjih iger. Dvorana in oder sta sedaj tako praktično in okusno urejena, da pripomni vsak, kdor si te prostore ogleda, da kaj takega v Tržiču ni pričakoval.

V vrsti prireditev letošnjega leta moramo predvsem omeniti sijajno uspele prosvetne večere ob ponedeljkih, katerih je bilo dvanajst. Redno jih je obiskovalo 200—300 ljudi, parkrat pa je bila dvorana naravnost nabito polna; saj je pa tudi društvo skušalo s temi večeri ustreči svojemu članstvu kakor tudi ostalim Tržičanom, ki so enako radi posečali naše prireditve. Prosvetnim večerom je priskočil na pomoč društveni kino, ki je predvajal nekaj lepih kulturnih filmov.

Drugače se pa kino ni mogel posebno uveljaviti, ker radi rednih gledaliških predstav ni prišel na vrsto. Saj je dramatični odsek naštudiral v celoti 11 iger, s katerimi je nastopil dvajsetkrat. Pa niso bile to samo lažje igrice, ki jih zmore vsak oder, ampak težja dela. Omembe vredne uprizoritve so gotovo med domačimi deli »Razvalina življenja« in »Miklova Zala«, potem »Gospa ministrica« in »Konec poti« in pa opereta »Potepuhi«. Tudi moderna smer ljudskega odra ni šla mimo nas, zakaj naš oder je dal dve duhovni igri, »Slehernika« in »Tri kralje«. Poleg tega je dramatični odsek naštudiral še dve igri, ki jih je igral v dobrodelne namene. Izredno dobro je bila podana zlasti zadnja »Peg, srček moj«. V teku petih mesecev je to pač ogromno delo, ki dela čast društvu in članom dramatičnega odseka.

Živahno sta delovala tudi pevski in godbeni odsek, ki sta pri vseh javnih nastopih pokazala, da se ne ustrašita tudi težjih stvari. Agilna sta bila tudi fantovski in dekliški odsek, pa tudi sportni se je uveljavljal.

Prosvetno društvo v Tržiču je pač činitelj, s katerim je treba računati, in prosvetno delo, ki ga vrši, je tudi upoštevanja vredno. Društvena blagajna kljub veliki režiji in prenovitvenim delom še nekako obstoji; zahvaliti se mora seveda tudi drugim ustanovam, ki podpirajo požrtvovalno društveno delo.

Nikakor pa se nam ne zdi prav, da je društveno delo obdavčeno. Saj je Prosvetno društvo vplačalo nad 3500 Din davčni upravi in 500 Din občini na taksah, pa ni tu vštetа taksa od kino-prireditev, ki tudi ni nizka. Tudi pisateljske tantijeme so precej veliko breme.

Upamo, da bo bilanca drugega leta, vsaj podobna letošnji, če ne bo boljša.

Dnevi katoliških slovesnosti v Sarajevu

Sarajevo, 21. maja.

Proslava 50-letnega jubileja vrhbosanske nadškofije, se bo vršila po načrtu in sporedu, ki ga je določil nadškof dr. Šarič že meseca marca lanskega leta. Glavni del te proslave bo evharistični kongres, ki se bo vršil 3., 4. in 5. julija v Sarajevu. Ker je ta kongres prvi te vrste v Bosni in Hercegovini in ker sta ti dve pokrajini vedno bili v ozkem stiku s sosednjimi pokrajinami, se je nadškof odločil, da na to slavlje Kristusa, katoliške misli in vere povabi tudi belo golobico Ljubljano, naš dragi Zagreb, Osjek, Djakovo, Subotico, Maribor, Skoplje in Belgrad in po vrsti vsa naša mesta in kraje, v katerih prebivajo pastirji s čredami in kjer gori večna luč pred Najsvetejšim. In glas nadškofa je šel tudi čez meje naše kraljevine, odgovor se je pa glasil: pridemo, da skupno s bosansko-hercegovinskimi katoličani javno počastimo našega Kralja, našega Boga, ki ga časte in molijo Praga, Dunaj, Rim, Krk, Senj, Križevci, Split, Dubrovnik, Hvar, Šibenik, Bar, Kotor kakor tudi Sarajevo. Katoličani smo, enega Kristusa imamo.

Niti temni elementi, ki so raztrgali okusno izdelane lepake ali nanje nalepili, kakor se je to zgodilo v Zagrebu, brezmiselne letake, niso mogli zmanjšati navdušenja katoličanov za ta kongres. Število prijav raste iz dneva v dan in pripravljavni odbor s svojim predsednikom g. Mijom Poljakom, gimnazijskim ravnateljem v pokoju, ima polne roke dela. Pri kongresu bo sodelovalo več pevskih zborov, tako hrvatsko pevsko društvo »Trebević« iz Sarajeva, »Vlašić« iz Travnika, »Hrvoje« iz Mostarja in še nekatera druga pevska društva, predvsem cirilo-metodski grško katoliški pevski zbor iz Zagreba, ki ga tvorijo grškokatoliški zagrebški intelektualci. Ta zbor bo nastopil trikrat: na cerkvenem koncertu dne 2. junija, nato 3. junija pri pontifikalni arhierejski liturgiji, katero bo služil ob asistenci 12 grškokatoliških duhovnikov križevski škof dr. Dionizij Njaradi s ceremonijalom, ki se redko uporablja in še bolj redko vidi v naših krajih, končno bo nastopil imenovani pevski zbor pri odkritju spomenika prvemu sarajevskemu nadškofu dr. Stadlerju. Dalje bodo sodelovale tudi številne godbe iz raznih krajev.

Stolna cerkev v Sarajevu, ki je popolnoma prenovljena, bo krasno razsvetljena, istotako bo razsvetljena cerkev sv. Vincencija in frančiškanska cerkev sv. Antona, škofijski dvorec oziroma kaptol, katerega je dal nadškof zadnji čas prenoviti. Na tisoče in tisoče sveč bo razsvetljevalo katoliške hiše v Sarajevu v čast evharističnega Kralja.

Sv. očeta papeža Pija XI. bo zastopal na evharističnem kongresu kot njegov posebni legat prevzv. nadškof msgr. Hermenegild Pellegrinetti, apostolski nuncij v Belgradu.

Mijo Poljak, predsednik pripravljalnega odbora za evhairstični kongres v Sarajevu

Dvoboj s smrtnim izidom v zidanici

Novo mesto, 23. maja.

V zidanicah po naših lepih dolenjskih vinskih goricah imajo v sedanjem času posestniki vedno kaj opravka. Tako je tudi preteklo soboto bilo več vinogradnikov v Št. Jurski gori pri Mirni peči, ki so v vinogradih in po zidanicah imeli opravka. Kmalu dopoldne že se je pojavil v gori močan, ne ravno prestar, neznan moški z nahrbtnikom. Obstal je pri zidanici posestnika Hrena iz Jablane pri Mirni peči in poprosil pijače. No, gospodar mu je res natočil tri kozarce vina, s čimer pa neznanec ni bil zadovoljen in je pričel godrnjati, da je premalo in da bi bilo njega, ki tako malo piti da, treba potolči. Neznanec je odšel še naprej in se ustavil pri zidanici posestnika Lužarja iz Št. Jurja pri Mirni peči ter tudi tu zahteval pijače. Kakor prej Hren, tako mu je tudi Lužar natočil par kozarcev vina, kar pa se je potepuhu spet zdelo premalo. Medtem je pa prišla Lužarjeva soseda prosit gospodarja, naj ji odstopi par litrov vina. Lužar ji je takoj ustregel. To pa je neznanega potepuha tako razjezilo, da se je pričel z žensko in z Lužarjem kregati. Potegnil je nož in z njim ranil žensko, da je bila takoj vsa v krvi. Lužar je seveda takoj skočil proti njemu in mu hotel zviti nož iz rok. Razvila se je med njima huda borba, v kateri je podlegel Lužar, kajti razdivjani potepuh mu je z nožem zadal več ran, največ po glavi, tako da je ta nazadnje omagal in se zrušil v mlaki krvi. V tem hipu pa je prišla Lužarjeva žena, ki je videla, kako ji je tujec pobil moža. V obupu in žalosti je pričela metati kamenje v tujca, ki se je zadet od težkih kamnov zgrudil in izdihnil. Lužarja so odpeljali takoj v bolnišnico usmiljenih bratov v Kandiji. Njegovo stanje je prav resno. Mrtvega tujca so pa odnesli v Mirno peč, kjer bo njegovo truplo obducirano. V njegovem nahrbtniku so orožniki našli precej belega svežega perila, ki je bilo najbrž kdaj last koga drugega.

Zadnje čase se klati po Dolenjskem toliko raznih ljudi, ki vsi trdijo, da so brezposelni in tako dalje, med njimi pa je dosti takih, ki so močno sumljivi in se jih ljudje resnično boje, saj so, kakor vidimo iz gornjega slučaja, zelo nasilni.

Strašna žaloigra na Rakeku

Tri smrtne žrtve

Rakek, 23. maja.

Ves kraj je pod vtisom žalostnega dogodka, ki je zahteval življenje treh ljudi. O dogodku je kratko poročal že »Ponedeljski Slovenec«. Danes smo zvedeli še naslednje podrobnosti:

V Beletovo, sedaj Grudnovo gostilno na Uncu pri Rakeku je že delj časa zahajal graničar Gjorgje Milič. Že dolgo so slutili, da hodi omenjeni graničar za dekletom Ivano Gruden, sestro sedanjega gostilničarja. Brat in sestra sta doma iz Sežane. Sedanji gospodar je pred leti poročil ondotno lastnico gostilne Beletovo.

Včeraj je bila vsa Grudnova družina doma. Na domu je bila tudi mati rajne Ivane Grudnove, ki je prišla obiskat svoje otroke in obenem za botro svojemu vnuku, sinu gostilničarja. Ivana bi morala drugi teden odpotovati z njo domov v Sežano, toda žalostni slučaj je to preprečil. Popoldne je imela sokolska družina z Rakeka izlet na Stari grad. Ivana Gruden je doma rekla, da bi tudi rada šla v družbo tja gor pogledat, kako telovadijo. In res so se odpravili na pot Ivana Gruden, njena mati in sin gostilničarja.

Že na poti jim je prišel nasproti graničar Gjorgje Milič, ki je celo kupil od mimo vozečega sladoledarja še par sladoledov in jih dal fantku. Tedaj ni imel pri sebi nobenega orožja, ker ni bil v službi. Nato je šla vsa družba naprej na Stari grad. Ivana Gruden si je ondi zaželela druge družbe, domačih ljudi, in se je nekam odstranila.

Graničar je pozneje odšel dol čez hrib. Očividno je šel v vojašnico. Po štirih je prišel še v Grudnovo gostilno, kupil ondi nekaj cigaret in hitro zapustil lokal.

Ivana Gruden je rekla svoji materi, ko so bili še na hribu, da mora brž domov, ker bo gotovo treba doma streči ljudem, ki se bodo vračali z izleta. Odšla je menda sama. Na potu se ji je najbrž pridružil mladenič Jože Svet, ki jo je nekoliko časa spremljal. Očividno jima je moral priti nasproti graničar Milič. Skoro gotovo sta se mu hotela izogniti in sta ubrala čisto nasprotno smer od gostilne, kamor se je Ivana hotela vrniti.

Zdi se, da ju je na tej poti v bližini Mrškove kovačije dohitel graničar. **Takoj je pričel streljati v Ivano in jo zadel v vrat in srce. Dekle je takoj padlo in obležalo mrtvo. Nato je graničar ustrelil še samega sebe.** Najbrž se je tudi zabodel z bajonetom, ker je imel roke vse razrezane, ravno tako tudi Ivanka.

Fant, s katerim je dekle v usodnem trenutku bila skupaj, je zbežal. **Baje je graničar streljal tudi za njim. Ker ga od nikoder ni bilo, ga je njegov brat danes navsezgodaj šel iskat in ga je našel precej daleč od vasi v neki ogradi — lopa proti dežju, ki so jo zgradili delavci — ustreljenega. Vprašanje je še, kako je bil ustreljen, ali se je sam ali ga je kdo drugi. Fanta je vsa okolica poznala kot zelo mirnega, ki ni nosil nikoli orožja pri sebi.** Nesrečni rodbini, ki uživa v vsem okraju zelo velik ugled, naše najiskrenejše sožalje!

Na kraju, kjer je bila umorjena nesrečna Ivana, se je kmalu nabrala velika množica ljudi in radovednežev. Prišlo je tudi več graničarjev, ki so varovali svojega hudo ranjenega tovariša. Kmalu za tem je bila na mestu tudi večja orožniška patrulja in pričakovala sodnika iz Cerknice, ki je bil o tem telefonično obveščen. Orožniki so takoj pričeli ugotavljati dejanski stan. Graničar, ki je bil še pri zavesti, je tudi dalj časa govoril z orožniškim poveljnikom. Ko je prišel sodnik in so ugotovili vse potrebno, so v mraku prenesli truplo umorjene Ivane na dom njenega brata. Hudo ranjenega graničarja pa so z avtomobilom prepeljali v Ljubljano v vojaško bolnišnico.

Davi so umorjeno Ivano prenesli v mrtvašnico, kamor je ob 9 prišla dežurna komisija. Čakati pa bo treba še vojaške komisije, preden bodo smeli pokopati umorjeno Ivano. Ustreljenega Jožeta Sveta so danes dopoldne, potem ko so orožniki ugotovili položaj, prenesli v mrtvašnico.

Ves tragični slučaj je napravil na prebivalce silen vtis in vzbudil splošno ogorčenje. Vsega je kriva razrvanost današnje mladine, ki ne najde nikjer zatočišča in opore. Starši, pazite in glejte, kod hodijo vaši otroci in s kom občujejo.

Ljubljana, 23. maja.

Graničarski kaplar Gjuro Milič je bil v brezupnem stanju in povsem nezavesten prepeljan v ljubljansko stalno vojno bolnišnico. Ves trud zdravnikov, da bi mu pomogli, je bil zaman. Gjuro Milič je danes ob 2 popoldne umrl.

Avto v plamenih

Ptuj, 23. maja.

Huda nesreča se je pripetila danes dopoldne pod Vurberškim gradom in žrtev je postal lepi in dragi Fiat, osebni avto, last znanega mariborskega avtoizvoščka g. Emila Gorjaka. Imenovani je pripeljal v sanatorij za pljučne bolezni na Vurbergu neko bolnico. Pri povratku je pridrčal avto komaj nekaj 100 m od gradu, ko so nenadoma švignili plameni iz motorja ter v hipu zajeli ves voz. Šofer je imel ravno še toliko časa, da je pravočasno skočil iz avtomobila ter odnesel zdravo kožo, ugasiti pa ognja ni mogel. V trenutku je bil avto ves zavit v plamene, ki so zajeli tudi bencinski tank, da je eksplodiral. Prihitelo je sicer polno ljudi, da pomagajo pri gašenju, toda so morali le od daleč gledati, kako plamen uničuje avto. Končno je ostalo od vsega avtomobila le kup ogrodja. Lastnik trpi občutno škodo, ker je bil avto vreden okrog 145.000 dinarjev. Baje je bil zavarovan za 100.000 Din, tako da bo škoda le delno krita. Vzrok nesreče še ni ugotovljen, verjetno pa je, da se je vnel bencin v razplinjaču.

Vsak trgovec, obrtnik, gospodar in gospodinja

poseti

XII. Ljubljanski velesejem

4.—13. junija 1932

Zakaj?

Ker nudi največji pregled vseh potrebščin v gospodarstvu, orijentacijo cen blaga.

Polovično vožnjo na železnici, popust na parobrodih.

700 razstavljalcev, 40.000 m² razstavišča.

Izdelki celokupne industrije, pohištvo, oficijelna razstava Poljske republike, higijenska razstava, razstava perutnine in kuncev, tujsko-prometna razstava, razstava Prijateljev prirode v stanovanju. — Legitimacije po Din 30·- se dobe pri vseh večjih denarnih zavodih, župnih in občinskih uradih, večjih postajah Dravske banovine in biljetarnah „Putnika". — Prenočišča preskrbljena.

Borivec z Bogom

Krško ob Savi, 22. maja.

Ni naše gore rodni list; pa vendar tesno zvezan po svojih prednikih in spominih z našim mestom in okolico (zlasti Rako).

Pa kdo? **52 letni novomašnik, bivši inženjer g. Slavoj Poznik,** ki je bil včeraj, na kvatrno soboto, v nemškem Gradcu posvečen v mašnika in bo jutrom 29. maja obhajal slovesno svojo prvo darilev.

Njegov oče † ing. Radivoj Poznik, intimen prijatelj pok. pesnika Stritarja, še živega senatorja g. Hribarja in drugih svoječasnih narodnih veljakov, je bil uslužben v Krškem; zaradi svojega narodnega mišljenja pa je veljal za prevelikega slovanofila in je kot tak prišel svojčas zaradi izdanja »Slovanskega almanaha« (l. 1879) v disciplinarno preiskavo ter bil prestavljen v Dunajsko Novo mesto. Da ga niso zadele še hujše posledice, se je imel zahvaliti tedanjemu bivšemu drž. poslancu † g. Viljemu Pfeiferju, s katerim je bil v ozkih zvezah svaštva.

In tu v Dunajskem Novem mestu je bil rojen pred dobrimi 52 leti »naš« g. novomašnik, si izbral poklic inženjerja, ter se — kar bo znano njegovim še živečim sošolcem in prijateljem — dolgo vrsto let odločno boril zoper Boga in Cerkev; po vestnem iskanju resnice pa (podobno kot pok. Dermota, Cankar in drugi) spoznal resničnost Avguštinove besede: »Nemirno je naše srce, dokler ne počiva v Tebi, o Bog« ter tako postal duhovnik.

Gospod novomašnik! Tudi mi se veselimo vaše sreče, ko ste dospeli iz teme k Luči (Efež. 5. 8) in želimo, da seže Vaš novomašniški blagoslov tudi v naše mesto! — Iskrene čestitke ob novomašnem dnevu tudi ožjim sorodnikom g. novomašnika v našem mestu!

Blagoslovitev koče na Ljubniku

Ob najlepšem vremenu so odprli v nedeljo, dne 22. maja kočo na Ljubniku, ki jo je zgradila škofjeloška podružnica SPD. Ljubnik gotovo še ni videl tolikega števila planincev, ki so dohajali na vrh že od ranega jutra.

Po pozdravnem nagovoru člana stavbnega odseka podružnice, inž. Š a b c a, je proglasil okrajni načelnik L e v i č n i k, ki je prinesel pozdrave zadržanega bana, kočo za odprto. Po sv. maši, ki jo je opravil p. O t o n, in med katero so peli domači pevci, se je izvršilo blagoslovljenje koče, nato pa je predsednik škofjeloške podružnice, dr. A n r e j k a orisal pomen koče ter zgodovino njenega postanka, zahvalivši se vsem, ki so na katerikoli način pripomogli do te lične planinske postojanke, posebno pa domačemu planinskemu polku in požrtvovalnemu loškemu meščanstvu, a tudi ljubljanskim tvrdkam, ki so podružnici priskočili na pomoč. Nato je poveljnik 52. plan. polka g. polkovnik R a d o v i č v lepem govoru povdarjal potrebo sodelovanja planincev in vojaštva, zastopnik osrednjega odbora SPD g. Š a b e c pa je častital podružnici, zlasti njenemu požrtvovalnemu stavbenemu odboru. Po nadaljnih govorih zastopnikov hrv. plan. društva »Runolist«, ki se je otvoritve udeležilo s številnim članstvom in bilo simpatično pozdravljeno, ter delegata podružnic SPD za Gorenjsko g. P u č n i k a iz Kranja se je oficijelni del proslave končal in razvila se je prosta planinska zabava.

Koča napravlja prav dober vtis. Severno pobočje, ki pada strmo v dolino, pa bo treba še zavarovati, da ne bo nesreč. Dejstvo otvoritve nove planinske postojanke pozdravljamo; od n a č i n a, kako se bo koča v o d i l a, pa bo mnogo odvisno

Šahovski turnir v Slovenjgradcu

Slovenjgradec, 23. maja.

Prvenstveni turnir slovenjgraškega šahovskega kluba se je zaključil pretekle dni s sigurno zmago E. Steinerja, ki je dosegel 26.5 od vseh dosegljivih 28 točk. Nato sledijo: V. Hajcik s 24.5, I. Kavs z 18, dr. Pohar, Podpečan s 17, Alojzij Debeljak star. in Petkovšek s 16.5, M. Šmid s 16, Čadež z 12.5, B. Maksimov z 12, Kolman z 9, Jeromel in Drnovšek s 7, Tretjak s 6 in Rasberger s 4.5 točkami. Vodstvo turnirja je bilo v rokah Eiletza. Dva igralca sta med turnirjem odstopila. Prvi štirje prejmejo lepe nagrade.

Kranj

Hotel »Jelen« v zelenju. Tujec, pa tudi domačin bo zadovoljen pozdravil rože in zelenje, katero bo opazil na vseh oknih in na vrtu imenovanega hotela. Vsako poslopje, s še tako krasno fasado je še mnogo lepše, če ga požavljajo brsteče zelenje in cvetoče rože. Rože se nahajajo na vseh oknih hotela, po nastavkih na vrtu in v verandi. Lansko leto dovršen vrt, se je letos izpopolnil s kostanji in zelenjem. V par letih bo tam prav lepa senca. Omenjamo ta slučaj zato, ker je to v Kranju prvi primer, da se večjemu hotelu skuša dati prikupnejše lice z dekoracijo rož in zelenja. Videti je, da je na delu marljiva, rože in zelenje ljubeča roka, ki tudi drugod zasluži posnemanje.

Samo do 8. junija je še čas za prijavo obrtnih listov, ki se vložе pri zadrugah, trgovskem gremiju ali občini. Za izgubljene obrtne liste izdaja duplikate okrajno načelstvo.

Uradna dneva na okr. načelstvu za stranke sta sedaj samo ponedeljek in petek. Če je ta dan praznik, dan pozneje. Drugače se stranke sprejemajo le v neodložljivih slučajih. Uradne ure za stranke so od 9—12 delovni čas okr. načelstva pa od od **1. maja do 30. sept. le do pol dveh.**

Ljubljana

Spored procesije presv. Rešnjega Telesa v stolnici

Ob osmih slovesna pontifikalna sv. maša. Po maši gre ob lepem vremenu procesija: Pred škofijo, Stritarjeva ulica, pred frančiškansko cerkev I. blagoslov. — Wolfova ulica, Kongresni trg, pred spomenikom presv. Trojice II. blagoslov. — Udeleži se ga tudi že prej tam zbrana šolska mladina. — Vegova ulica, Emonska in Cojzova cesta, pred šentjakobskim znamenjem III. blagoslov. — Stari trg, Mestni trg, pred mestno hišo IV. blagoslov.

Razvrstitev.

I. Društva: 1. Prosvetna zveza z zastavo, Stolna prosveta. 2. Krš. žensko društvo. 3. Kat. mladeniško društvo. 4. Kat. društvo rokodelskih pomočnikov. 5. Krekova mladina in krščanski socialisti. 6. Zastopstvo Akademske zveze in akademska društva Danica, Zarja, Borba, Starešinstvo.

I. Ženske Marijine družbe: 1. Dekliška iz Lichtenthurna. 2. Dekliška iz Križank. 3. Uršulinska tretja. 4. Marije Pomočnice. 5. Notranja uršulinska. 6. Stolne. 7. Gospodičen in gospa pri oo. jezuitih.

III. Bandero Naše ljube Gospe. Ženske svetilke. Narodne noše.

IV. Bandero presv. Rešnjega Telesa. Moški svetilci. Stolne dijaške kongregacije. Moške Marijine družbe. Stolna Vincencijeva konferenca.

V. Dečki in deklice (po pet v eni vrsti).

VI. Prva četa vojske z godbo.

VII. Trgovska zbornica, uradništvo, mestni magistrat, univerza.

VIII. Oo. frančiškani, duhovščina, Presvetli z Najsvetejšim.

IX. Ban in divizijonar, pomočnik bana, uradniki in častniški zbor.

X. Druga četa vojske.

Verniki ob ulicah, kjer se pomika procesija, se naprošajo, da iz spoštovanja do evharističnega Boga okrase in razsvetle okna na cesto. - Občinstvo naj procesije ne trga. Krščanski takt zahteva, da se moški odkrijejo in da verniki pokleknejo, ko neso Najsvetejše mimo.

Svete maše so od 4 do 8 vsake pol ure, ob 9 in pol 12.

Kaj bo danes?

Drama: Zaprta.
Opera: Zaprta.
Nočno službo imata lekarni: mr. Sušnik, Marijin trg 5 in mr. Kuralt, Gosposvetska c. 10.

⊙ **Pritožbe proti predvajanju gramofonskih plošč potom ojačevalca in zvočnika** in proti uporabljanju radio-zvočnikov v stanovanjih pri odprtih oknih pozno v noč se v zadnjem času zelo množijo. Tako kaljenje nočnega miru je prepovedano z naredbo uprave policije z dne 4. 8. 1930 pod Pov. št. 471-7, ki je bila objavljena v »Službenem listu« št. 118-20 z dne 23. 8. 1930 in ki se glasi: »Naredba. Na podlagi členov 66 in 67 zakona o notranji upravi z dne 19. 6. 1929. Ur. l. 313-76 ter na podlagi pooblastila kraljevske banske uprave dravske banovine v Ljubljani z dne 15. 4. 1930 II št. 12212-2 odrejam: Postavljanje zvočnikov, gramofonov in radio sprejemnih aparatov ob javnih cestah je prepovedano. — Zvočniki, gramofoni in radiosprejemni aparati, ki so postavljeni v privatnih in gostilniških vrtovih ter v društvenih prostorih, se po 22 uri zvečer ne smejo več uporabljati. Enako se zvočniki v privatnih stanovanjih smejo uporabljati pri odprtih oknih samo do 22 zvečer. — Prestopki naredbe se bodo kaznovali v smislu člena 69 zakona o notranji upravi z globo od 10 do 500 Din v korist **državne blagajne**, oziroma ob neizterljivosti z zaporom od 1 do 10 dni.« — Uprava policije opozarja, da se bo proti kršiteljem te uredbe postopalo z vso strogostjo.

⊙ **Namesto venca** za pokojno gospo Heleno Prezelj so poklonile uradnice Zadružne gospodarske banke v Ljubljani 145 Din trnovski Elizabetni konferenci.

⊙ **Lina Kreuter-Galle umrla.** V sobota je umrla v Gradcu znana ljubljanska Nemka gospa Lina Kreuter-Galle, vdova po linijskem ladijskem kapitanu. Pokojnica je bila svoj čas najagilnejša članica ponemčevalnih družb »Südmarke« in »Schulvereina« in se je posebno trudila z brezuspešnim delom, da bi slovenski značaj naše domovine spremenila v nemškega. Na njeni hiši na sedanji Aleksandrovi cesti je ob vsaki priliki visela frankfurterica. Sedaj je Sümarka objavila v graških listih smrtno oznanilo, v kateri slavi njene »nepozabne zasluge za svojo staro domovino Kranjsko in pozneje za Gradec«. Pokopali so jo včeraj ob 10 dopoldne na pokopališču Sv. Lenarta v Gradcu.

⊙ **Razstava Fotokluba Ljubljana** v Jakopičevem paviljonu je odprta dnevno od 9 zjutraj do večera, in sicer do četrtka 26. t. m.

? M. Hann ?

⊙ **Trije ponesrečeni motociklisti.** V nedeljo zvečer se je pripetila na Dunajski cesti resna motociklistična nesreča. Z motornim kolesom sta se peljala trgovec Avgust Pečnik s Stožic 123 in Franc Dovč, posestnikov sin s Stožic 13. Okoli pol 12 se je Pečnik, ki je vodil motorno kolo, zaletel v neki avtomobil in se prevrnil s kolesa. Padel je tudi Dovč. Pečnik si je pri padcu zlomil nogo, Dovč pa si je poškodoval roko. Od Kavčiča so poklicali reševalni avto, ki je oba ponesrečenca prepeljal v bolnišnico. Dovč, ki je bil le lažje poškodovan, je zapustil že včeraj bolnišnico. Znatno je poškodovano tudi motorno kolo. — V nedeljo zjutraj so pripeljali v Ljubljano 21 letnega brezposelnega šoferja Ivana Ambroža. Padel je v soboto zvečer z motornega kolesa in si zlomil čeljust.

⊙ **Krvav pretep na Glincah.** V neki gostilni na Tržaški cesti na Glincah je prišlo v soboto zvečer do krvavega pretepa in pokolja. Reševalni avto je prepeljal v bolnišnico 29 letnega zidarja Ivana Ahmetoviča, doma iz cazinskega okraja v Bosni, in 24 letnega pečarja Rudolfa Hlebca iz Rožne doline. V pretepu je dobil Ahmetovič nevarn sunek z nožem pod rebra, Hlebec pa je bil precej »opraskan«.

⊙ **Dva ponesrečenca.** Včeraj dopoldne se je v delavnici topničarske vojašnice ponesrečil 53 letni Franc Breg. Stroj ga je zagrabil za levo roko in mu odtrgal dva prsta. — V nedeljo opoldne je konj brcnil v glavo 73 letno posestnico Ano Trdinovo iz Slomškove ulice 21. Poškodba k sreči ni nevarna.

⊙ **Prva tatvina pri kopanju.** V soboto popoldne se je pripetila na Savi pri Tomačevem prva tatvina pri kopanju. Tam se je kopal ključavničarski pomočnik Rudolf Zlosel. Svoje hlače je obesil na vrbovo vejo in med tem, ko se je solnčil na peščini, je nekdo segel v te nesrečne hlače ter odnesel iz žepa listnico, v kateri je bilo, kakor pravi Zlosel, 1750 Din denarja.

⊙ **Damsko perilo,** kopalne obleke, rokavice, nogavice, kupite najugodneje pri **Šterk nasl. Karničnik,** Stari trg 18.

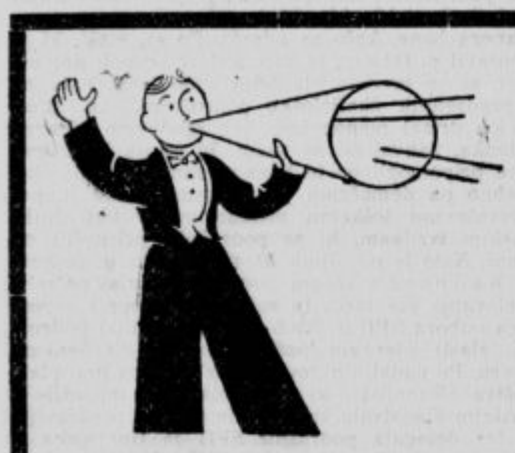

Zadnji čas je, inserenti!

To nedeljo bo priobčen razpis nagrad za „Slovenčeve" reklamne dni: 29. maja, 2. in 5. junija. Razpisanih bo 98 nagrad v vrednosti 17.200 Din. Zadnji čas je, inserenti, da se odločite za oglas v večji ali manjši obliki! Koncem drugega tedna se že prično velesejmski dnevi, jaz pa še vedno ne vem, kaj ste novega pripravili za nas! — Več v sredo, 25. maja!

Eden izmed sto tisoč odjemalcev

SHELLTOX sigurna smrt vsakemu mrčesu

Maribor

☐ **Telovske slovesnosti.** Ob sedmih zjutraj bo na praznik presv. Rešnjega Telesa v stolnici pontifikalna sv. maša, ki jo daruje prevzvišeni knezoškof dr. Andrej Karlin. Nato procesija, ki gre po Stolni ulici na Glavni trg, odtod po Koroški cesti do kapelice sv. Janeza (prvi blagoslov); po Strossmajerjevi in Orožnovi ulici na Slomškov trg, mimo Mestne hiralnice pred škofijo (drugi blagoslov); po Ulici 10. oktobra, Gosposki in Slovenski ulici na Grajski trg (tretji blagoslov); po Vetrinjski, Jurčičevi in Gosposki na Glavni trg k Marijini sohi (četrti blagoslov); nato po Stolni ulici nazaj v stolnico. Razvrstitev je sledeča: Križ, Deška osnovna šola, Društvo komisijonarjev, Jugoslovanska strokovna zveza, Društvo kat. mojstrov, možje, Deška meščanska šola, Vinarska šola, Dekliška osnovna šola, Dekliška meščanska šola, Žensko drž. učiteljišče, Moško učiteljišče, Realna gimnazija, Klasična gimnazija, Vojaška godba, častna četa, Poselska zveza, dekl. Marijina družba, Marijin vrtec, sestre usmiljenke, belo oblečene deklice, zavodi šolskih sester, Akademska kongregacija, pevci, belo oblečeni dečki, bogoslovci, bele deklice v traku, Najsvetejše, oblasti, Društvo katoliških gospa, Krščanska ženska zveza, žene.

☐ **Pomenljivo odkritje mariborskega zgodovinskega društva.** Kakor znano, namerava mariborsko zgodovinsko društvo 12. junija odkriti na rojstnem domu Antona Aškerca spominsko ploščo. Doslej je splošno znano ter v teh slovstvenih slovenskih zgodovinskih krogih zabeleženo, da je Anton Aškerc rojen v Globokem. Ravnatelj mariborske študijske knjižnice Janko Glaser pa je te dni na podlagi krstnih knjig ugotovil, da Anton Aškerc ni rojen v Globokem pri Rimskih Toplicah, ampak v Senožetah v tamkajšnji bližini. Kakor znano, je doslej prevladovalo mnenje, da je Anton Aškerc samo preživljal svojo mladost v Senožetah, sedaj pa se je ugotovilo, da je bil tamkaj tudi rojen.

☐ **Ob 30 letnici obstoja** ima tukajšnja Krš. ženska zveza letno skupščino v Rajhenburgu dne 9. in 10. julija. Prometno ministrstvo je dovolilo polovično vožnjo vsem udeležencem od vstopne postaje na Slov. Štajerskem do Rajhenburga in nazaj proti izkaznici, ki jo da Krš. ženska zveza vsakemu udeležencu proti plačilu Din 5. Prijave se sprejemajo najpozneje do 22. junija pri društveni predsednici ge. Katarini Baumanovi, Cvetlična 23. — Glede odhoda se bodo potrebna obvestila objavila v časopisju.

☐ **Za propagando vodnega sporta.** Vodni sport je v Mariboru še v povojih, kljub dejstvu, da posedujemo najlepše in najmodernejše kopališče Srednje Evrope. Da se dvigne zanimanje za vodni sport v najširših ljudskih plasteh ter se poda vzpodbuda našemu plavalnemu naraščaju, prireja Ljubljanska plavalna podzveza v organizaciji tukajšnjega SSK Maratona v četrtek, na praznik dne 26. maja velike mednarodne plavalne tekme, na katerih se bodo kosali najboljši plavači naše države z avstrijskimi rekorderji. Dvoboj med našim Viltanom in avstrijskim prvakom Rödigerjem bo zanimal sigurno ne samo sportnika, prav tako srečanje naše Lampretove z Dunajčanko Fritzi Löwijevo, ki je nedavno postavila nov avstrijski rekord. Višek prireditve pa bodo vsekakor tvorile waterpolo tekme, katerih v Mariboru še nismo imeli prilike videti. Water-polo moštvo Ilirije je priznano kot eno prvih naše države, v GAK (Gradec) bodo pa imeli Ilirijani enakovrednega, če ne celo močnejšega nasprotnika, tako da bo dvoboj res napet in zanimiv. Zanimanje za plavalne prireditve je v mariborski javnosti splošno. Da se omogoči poset tekem res vsem slojem, se bo pobirala na otoku samo pri gledalicih na tribuni čisto nizka vstopnina v znesku 5 Din, dočim bodo ostali gledalci bazenov plačali samo običajno kopalno takso brez vsake druge vstopnine.

☐ **Mrtvaški zvon.** V porodnišnici je umrla gospa Marija Jelenc, soproga pekovskega mojstra. Pogreb blage pokojnice se bo vršil danes popoldne iz mrtvašnice na pobreško pokopališče. Naj počiva v miru, težko prizadetemu soprogu in svojcem naše iskreno sožalje!

☐ **Sestra Damjana Sinkovič umrla.** Smrt je posegla v zatišje dela in molitve, v vrste šolskih sester v Mariboru. Umrla je sestra Damjana, še do nedavnega časa neumorna učiteljica gospodinjske šole, skromna in zgledna duša. Strla jo je kruta bolezen v okrevališču v Kamnici v cvetu let ter jo iztrgala iz njenega delokroga, v katerem je obetala še toliko koristnega in dobrega. Sestra Damjana (Antonija) Sinkovič je bila rojena 24. marca 1905 v Rajhenburgu. Sledila je klicu srca ter se posvetila tihemu delu in molitvi v samostanu šolskih sester v Mariboru. Preoblečena je bila 16. julija 1927. Pokopana bo danes ob 16 na pokopališču v Kamnici. Naj počiva blaga pokojnica v miru, žalujočim njenim svojcem naše globoko sočutje!

☐ **Predavanje pisatelja Durtaina.** Znameniti francoski pisatelj Luc Durtaine je prispel v soboto s svojo soprogo iz Budimpešte v Maribor. Na kolodvoru so ga sprejeli delegati tukajšnjega francoskega krožka. V spremstvu prof. dr. Kotnika si je ogledal popoldne mariborsko okolico, Falo in Mariborski otok ter je bil očaran od lepot našega mesta. Zvečer se je vršilo dobro obiskano predavanje. Po predavanju se je vršil prijateljski večer.

☐ **Opozorilo obrtnikom.** Skupna obrtna zadruga v Mariboru opozarja vse odbornike, ki še niso po predpisih novega obrtnega zakona predložili obrtnih listov mestnemu načelstvu, da to nemudoma store, da ne bo rok zamujen.

☐ **Tečaj za reševanje pri nezgodah v vodi.** K zadnjemu našemu poročilu o tečaju za reševanje pri vodnih nezgodah še dodajemo, da se bo tečaj vršil na Mariborskem otoku pod vodstvom ravnatelja bolnišnice dr. Vrečka. Praktično reševanje utopljencev bo poučeval trener sportnega kluba Maribora Voggenhuber. Tečaj se prične prve dni junija, prijave pa sprejema okrajni sanitetni referent dr. Žorjan na okrajnem načelstvu, soba 21, ali v Maistrovi 5.

☐ **V mariborskem občinskem svetu** je opažati v poslednjem času oblikovanje posameznih skupin, ki so pokazale hvalevredno tekmovanje v številnih akcijah komunalne politike obdravske prestolice.

☐ **Izpremembe v upravnem odboru mestne hranilnice.** Po statutih mestne hranilnice se izpreminja upravni odbor zavoda na ta način, da se vsako drugo leto izžreba šest članov odbora, ki izpadejo iz uprave in na njihovo mesto izvoli občinski svet šest novih članov. Letos so bili izžrebani naslednji člani upravnega odbora: Viktor Eržen, inž. Dračar, Josip Ošlak, Ferdo Pinter, Henrik Sabothy in Janko Tavčar. Na zadnji tajni seji občinskega sveta dne 20. maja se je predlagalo, da bi se izpadli člani iznova brez volitev delegirali v upravni odbor. Predlog je večina odobravala, samo en član občinskega sveta je bil proti in radi tega je propadel, ker zahteva pravilnik soglasen sklep. Radi tega se bodo vršile na prihodnji seji občinskega sveta volitve, za katere se baje pripravlja več kandidatnih list.

☐ **Oj ta tiskarski škrat...** V včerajšnjem poročilu o lahkoatletskem mitingu SK Rapida se je vrinila napaka pri navedbi klubov: Ljubica in Marica sta članici tukajšnjega ISSK Maribora in ne SSK Maratona. Glede nedeljskega mitinga bi še pripomnili, da so se od strani prizadetih sodnikov napravile nekatere neodpustljive napake pri metu krogle in metu kopja.

☐ **Nevaren padec s kolesa.** Hudo se je ponesrečil včeraj pri padcu s kolesa pomožni električar Franc Deutscher. Zlomil si je desno roko v komolcu ter se je moral zateči v bolnišnico.

☐ **Iz policijske torbe.** Naslov so izpremenili Vinko G., Rezika W., Franc K. in Franc D. Stanujejo začasno v Ključavničarski 3. Vinko in oba Frančeka sta se selila radi razgrajanja in pijanosti, Rezika pa ima prehud jezik ter ga je preizkusila tudi nad stražnikom. Možje postave pa tudi v takih slučajih ne poznajo šale in Rezika je morala za pokoro v luknjo.

— **Pri slabi prebavi,** pomanjkanju krvi, bledici, shujšanju, obolelih žlezah, kužnih izpuščajih, tvorih urejuje naravna **»Franz-Josef«-grenčica** izborno tako važno delovanje prebavil. Odlični zdravniki so se prepričali, da **»Franz-Josef«-vodo** celo najnežnejši otroci lahko preneso. **»Franz-Josef«-grenčica** se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Fotoamaterji!
Povečave Vaših negativov Vam lepo in poceni napravi
fotooddelek Jugoslov. knjigarne Ljubljana Zahtevajte cenik!

Kulturni obzornik

Bravničarjeva opera: Pohujšanje v dolini šentflorjanski. Ne bi šel rad to reč še enkrat gledat; pregrdo ogabno jo uprizarjajo. Kdo naj pa dolge tri ure gleda, kako z brezmerno golido zajemajo gnojnico in jo na vse strani razlivajo. In ko je vse ognušeno enkrat, obrizgano dvakrat, še tretjič začno po njej broditi... Pa bi še ne bilo tako hudo, če bi bilo z gnojnico politih samo trinajst ljudi, hujše je to, ker so v njih in po njih v blato poteptane najvišje naravne in verske vrednote, vrednote, ki so nam bile in bodo dragocene svetinje, če bomo in dokler bomo še Slovenci. Kadar teh vrednot med nami več ne bo, tudi Slovencev več ne bo.

Če mi morda porečeš, to je umetnost in sme človeško nizkotnost in hinavščino, ki vse, kar je plemenito, sveto, svoji malopridni sebičnosti in podli izkvarjenosti usužnjuje, šibati, ti porečem: prav imaš! In če bi se poslušavcu in gledavcu vzbudilo usmiljenje, sočutje s krepostjo in svetostjo, v podli hinavščini tako ponižano, bi se mu propalost zastudila — dobro! Saj prav to je namen umetnosti: stara grška kátharsis, očiščevanje, dviganje, vstajenje boljšega človeka. Težko bo namreč kot namen umetnosti postaviti kaj drugega kakor tega, da nam življenje lepše, močnejše, plemenitejše dela. — Rad bi pa poznal tega, ki bi se mu po tako uprizorjenem delu življenje zdelo lepše. Ne! To prepričanje bo odnesel, da je vse, kar se mu je doslej lepo zdelo, sama gnusoba, kar se je v visoki zarji svetilo, v resnici sámo svetohlinstvo, in ljudje, ki zastopajo višje vrednote, sámi pobeljeni grobovi. — In močnejši za življenjske boje naj bi postali? Kako, ko bo le sreča, če se ne navzamemo prepričanja, da je edini »poštenjak« ta, ki ga ni sram, ki se morda celo ponaša s tem, da do vratu govno gazi? Ko mu ne bo moči razbrati ene dvigajoče misli, ene resnično plemenite poteze! Če je v drami morda le skrito kako zdravo jedro, je s tem kužnim smradom tako zasuto, da ga ob poslušanju nihče ne bo zasledil. In če bi ga, ga tako ogrdenega ne bo pobral. Edini »zdrav« občut, ki ga more človek ob tem imeti, je gnus...

Čudimo se, zakaj si je Bravničar izbral to delo, ki ga je uprava z neužitno robatim simbolizmom morda še poudarila. Če bi namreč tudi glasba bila to, kar ni, bi se ljudem dogodek težko kje zdel znosen, užiten, ker bo vsakdo v njem videl samo neprijetno, odurno kvanto. — Glasba ima v orkestru mnogo zajemljivih domislekov, posebno nekatere ritmične burkarije dobro učinkujejo. Seveda je pa vse le mozaično delo; silno pisan niz zlasti harmonično pa tudi ritmično pogosto skrajno dražljivih, pa večkrat tudi enako nerazumljivih drobnih glasbenih enot, ki se druga v drugo prelivajo, ne da bi v poslušavcu zapustile vtis razčlenjene višje enote. Bravničarjev orkester je kakor bogata, z bleščečimi barvami napolnjena slikarska paleta. Pa nas je ta ščemeči barvni blišč začel utrujati; naveličali smo se igre z barvami; ne more nam veliko več novega nuditi; prevratnega pa že prav nič.

Tisti časi, ko sem bil po Straussovi »Salomi« 14 dni od godbe bolan, so že davno minuli; danes smo si iz te dvoje barvne opojnosti zopet zaželeli trezne, krepke plastike po teh mozaičnih dražestnih kamenčkih si ob široko zasnovani, jasno razpredeni in v viške gnani glasbeni misli vsi olajšani kar oddahnemo. Kakor da smo se otresli more, ki nam je v omotnih sanjah na srce legla. Ta glasba je pravo nasprotje tega, za čemer težimo. Na čutni poudarek je umerjena, iz večine nejasna, s hudimi nerazumljivimi disonancami tako vsa pretaknjena, da je za poslušalca, pa tudi za pevca pogosto vseeno, ali sliši in poje tisto tono, ki se pisana, ali pa drugo, ki nisa, ki si jih sam izmisli, ali jih kar po zraku lovi, ko je vsakršna tonalnost do dna zabrisanna. Saj na ta način pet govor navsezadnje tudi ni nemogoč; vendar pa mislimo, da darovitega, pa še ne izzoranega skladatelja ta pot more pripeljati samo v zagato iz katere ni izhoda. Kaže pa vse, da je njegova pot tista, ki smo ga v soboto večer videli srečno po njej hoditi. K.

»ARHITEKTURA«
mesečna revija za stavbno, likovno in uporabno umetnost.

Šesta številka te revije, ki je pravkar izšla, zaključuje prvo polovico prvega letnika, in je dokaz, da je življenjsko opravičena kljub izredno težkim prilikam za urejevanje in širjenje te edinstvene publikacije v Jugoslaviji. Doslej se je zbral v njenem okrilju širok krog sodelavcev — arhitektov, ki s svojimi deli neoporečno usmerjajo stavbarstvo Jugoslavije v tendenci socijalne dobe. Podrobna organizacija bo gotovo pritegnila vse ustvarjajoče činitelje na polju stavbarstva k sotrudništvu, da bo vsakočasno podana verna slika naše sodobne arhitekture, obrti in industrije v vsej prostrani domovini.

Najnovejša številka nam prinaša osnutke in slike že izvršenih objektov, projektanti arch. Kojić, Baylon, Krstić, Skupina ing. arch. Fatur, Kos, Platner je izvršila projekt za Mestni dohodarstveni urad v Ljubljani. Zgradba je projektirana na oglu Gosposvetske in Bleiweisove ceste. — Narodna banka v Beogradu si je zgradila Zavod za novčanice po načrtih arch. Najmana. V reviji vidimo slike že izvršene stavbe. Notranjo opremo stanovanj prikazujejo ing. arch. Omahen, Serajnik, Spinčić, Fatur.

Tudi ni moči prezreti domače izdelke keramike Dane Pajničeve. Hvalevreden je njen trud propagande keramičnih izdelkov, ki bodo vedno našli ljubitelje, saj donašajo topel akcent v stanovanje onemu, ki jih pravilno razvrsti.

Gotovo bodo izdelki sodobne sobne opreme zbudili interes za stanovanjsko kulturo v širokih plasteh Poudariti je še zlasti vredno, da je oprema delo domačih obrtnikov. Osamosvojitev na tem področju umetnostne obrti more proniknit progresivno v čim širši krog stanovalcev.

Opisujoči tekst spremlja projekte in slike. Maksimović objavlja predgovor iz svoje knjige: Problemi urbanizma. Fatur piše o najemniku in stanovanju, o arhitektu in naročniku. Jakopič poroča o slikarski razstavi v razstavnih prostorih A. Kosa na Mestnem trgu v Ljubljani. V tej številki je pričel A. Gaber urejevati našo umetnostno obrt.

»Arhitektura« obeta postati pestra poročevalka stavbarstva v najširšem pomenu, želeti bi bilo, da jo podpro vsi strokovnjaki in čimdalje večje število občinstva, kateremu je v glavnem namenjena. Le tako bo mogoč kontakt vseh zainteresiranih in porast te panoge kulture, ki je bila pred leti še pastorka.

*

Duhovni vestnik, Maribor, leto IX., št. 3. Vsebina: O karitativnem problemu na Slovenskem (P. Učak). — Sv. maša vir veselja (Franc Lasbaher). — Apostolat v Holandiji. Nadaljevanje in konec. (Drago Oberžan.) — Obzor: Anton Orel in uradni cerkveni krogi. Apostol delavske mladine v Belgiji. Francoski katoličani o pornografiji. Društvene vesti III. reda. Zapiski. Literatura.

Liga naroda i razoružanje. Št. 6-7. Vsebina: Dr. Ivan Brlić: Liga naroda u borbi za razoružanje. — Dr. Matko Katičić: Organizacija sveta in vojne. — Marcel Kolin: Mednarodna akcija za varstvo otrok. — Dr. Ferri: Svjetski pravopis i pismo.

Ptič Nikdarnič in druge pravljice. Napisal Griša Koritnik, ilustriral akademski kipar Ivan Zajc. Zamozaložba. (Tisk Jugoslovanske tiskarne.) Našim knjižnicam, zlasti pa kot kaj primerno darilo otrokom toplo priporočamo Koritnikove pravljice, ki so polne prijetne romantike in so jako prijetno čtivo tudi odraslim. Tudi ilustracije so zelo posrečene.

Stare angleške pesmi. Prevel **Griša Koritnik.** Samozaložba. (Tiskarna »Slovenija« v Ljubljani.) Str. 112. Prevajalec je imel brez dvoma izredno težko nalogo, da je v tako prijeten slovenski izraz odel staro angleško narodno balado, ki nam polna romantičnosti prikazuje zgodovinske in bajne dogodke junaškega naroda. Srečavamo slovite narodne junake in viteške krasotice, slušamo prigode mornarjev in trgovcev, spremljamo dogodivščine klativitezov, otmičarjev in hajdukov, doznavamo za naklepe hudobnih mačeh in zavistnih tašč, za nedela čarovnic itd. — V rdeče platno vezana knjiga stane 20 Din.

Dnevna kronika

Koledar

KOLEDAR.

Torek, 24. maja: Marija Devica, pomočnica kristjanov. Afra, mučenica.

Novi grobovi

† **Gabrijela grofica Auersperg** je 21. t. m. umrla v Feldhofu pri Gradcu. Priporoča se v molitev!

† **V Ljubljani** je umrla gospa Ana Accetto, soproga stavbenika. Pogreb bo v sredo ob 4 popoldne. Blag ji spomin! Žalujočim naše sožalje!

Osebne vesti

= **Nevarno je obolel** p. Ernest Jenko, župni upravitelj in samostanski gvardijan pri Sv. Trojici v Slov. goricah. Zdravi se v mariborski bolnišnici. Priporočamo ga redovnim sobratom in vsem znancem v molitev, da bi kmalu popolnoma okreval.

Cerkveni vestnik

Pri današnjem celodnevnem češčenju v Križankah ima molitveno uro od 1—2 Moška in mladeniška Marijina družba križanska. Člani se vabijo, da se iste udeleže v čim možno velikem številu.

Križanska moška in mladeniška Marijina družba se udeleži procesije Sv. Rešnjega Telesa v stolnici sv. Nikolaja korporativno z zastavo. Zbirališče za cerkvijo pri zastavi. Udeležba za vse člane obvezna.

Cerkvena slavnost v čast Marije Matere dobrega sveta, nebeške varuhinje misijonske Družbe sv. Petra Klaverja se bo obhajala letos zadnjo nedeljo v maju (29. t. m.) v cerkvi **Srca Jezusovega** na sledeči način: Zjutraj sv. maša ob pol 8, popoldne ob 5 misijonski govor, nato pete litanije Matere božje in sv. blagoslov. Med službo božjo dopoldne in popoldne se bodo pobirali prostovoljni prispevki za uboge afriške misijone. Prisrčno vabimo k obilni udeležbi.

Ostale vesti

— **Posebni romarski vlak na Trsat** odhaja iz Ljubljane gl. kol. v soboto 28. t. m. ob pol 9 zjutraj. Zveza bo z vsemi jutranjimi vlaki, ki prispejo v Ljubljano od katerekoli strani. Mariborski potniški vlak, ki odhaja iz Maribora ob pol 6 zjutraj, bo imel posebne vozove za romarje V Karlovcu bodo romarski vozovi mariborskega vlaka priklopljeni ljubljanskemu posebnemu vlaku, da pridejo vsi romarji skupno na Sušak. Na postajah **Mlačevo, Sela pri Otovcu, Dobravice in Rosalnice se posebni vlak ne bo ustavil.** Kdor se misli še pridružiti, naj nam še danes sporoči po dopisnici. Jutri sporočimo v »Slovencu«, če bo ostalo še kaj prostora nezasedenega. — Sveta vojska, Ljubljana, Dunajska cesta 17.

— **Sprememba uradnih ur pri finančni upravi.** Od 23. t. m. dalje do 1. oktobra 1932 se za stranke uraduje pri dravski finančni direkciji v Ljubljani ter v vseh davčnih in katastrskih upravah na njenem področju ob delavnikih od pol 8 do pol 14. Za carinarnice, glavne oddelke in oddelke fin. kontrole ta novi poletni delovni čas ne velja in se vrši služba kakor doslej.

— **Učiteljski abiturijenti, prošnje za sprejem v državno učiteljsko službo.** Prosvetni oddelek kr. banske uprave poziva po naročilu ministrstva prosvete vse učiteljske abiturijente(inje), ki so že vložili prošnje za sprejem v državno učiteljsko službo, a prošnjam niso priložili tudi vseh dokumentov v originalih, da nemudoma osebno prinesejo ali pa po pošti dostavijo tukajšnjemu prosvetnemu oddelku originalne dokumente, ki so jih obdržali. Ministrstvo prosvete, ki so mu bile meseca decembra dostavljene prošnje v prepisih, naroča, da se mu naknadno dostavijo tudi vsi originalni dokumenti posameznih prosilcev v vpogled. Nekaterim prosilcem je prosvetni oddelek že vrnil originalne dokumente; zato naj jih ponovno predlože. Pripominja se, da sodno overovljeni prepisi dokumentov ne zadoščajo. V bodoče pa je sploh vsaki novi prošnji takoj priklopiti tudi originalne dokumente, da jih ne bo treba naknadno zahtevati. Isto velja seveda tudi za vse bivše učitelje(ice), ki prosijo za ponovni sprejem v državno službo. Prošenj brez originalnih dokumentov ministrstvo prosvete ne bo obravnavalo. — Po pooblastilu bana zastopnik načelnika prosvet. oddelka Kotnik l. r.

— **Smrt v Krki.** Iz Novega mesta nam poročajo: Ni še prav pozabljena žaloigra od 11. aprila na Krki, pri kateri so našli trije mladi dijaki smrt v valovih Krke, že je pogoltnila Krka v svoje temne globine novo žrtev. V nedeljo okrog poldne so opazili otroci, ki so se na Loki igrali, da postaja ob vodi neki moški. Kmalu je prišel k njim in jim dejal: »Poglejte, tale klobuk bom tukaj pustil, in če bi kdo vprašal, kje je tisti, ki ga je nosil, mu pokažite v Krko.« Odložil je klobuk in odšel. Otroci so se temu smejali in se niso zmenili zanj. Naenkrat pa so zaslišali nedaleč v stran močan pljusk in videli, da se oni mož, ki je prej z njimi govoril, potaplja. Pričeli so klicati na pomoč, čemur se je pridružil tudi mimoidoči učitelj g. Koželj, ki ne zna plavati, da bi ga bil šel sam reševat. Klice na pomoč so čuli v ravno nasproti ležeči bolnišnici usmiljenih bratov ter takoj odposlali čoln na pomoč. Med tem pa je mož že utonil. Na pomoč je priskočil tudi g. Miha Rezelj s svojim čolnom. Skupno z br. Metodom se jima je posrečilo potegniti na suho truplo, ki je nasedlo na neke lesene stebre, zabite v vodo. Poskušali so ga z umetnim dihanjem spraviti k življenju, pa bilo je že prepozno. V utopljencu so spoznali 49 letnega delavca Jana Maurerja. Bil je oženjen in zapušča precej otrok. Stanoval je v Regerči vasi pri Novem mestu. Kaj je moža gnalo v smrt, je težko reči.

— **Jugoslovanske balade v angleščini.** Iz povsem zanesljivega vira smo izvedeli, da izide v angleščini tekom prihodnjega meseca v Angliji obširno delo o jugoslovanskih ljudskih baladah, njihovem postanku in razvoju, in sicer izpod peresa dr. Dragotina Subotiča, izrednega profesorja na londonski univerzi. Knjigo je tiskala univerzitetna tiskarna v Cambridgeu in obsega okrog 300 strani. Cena je 10.50 S. Pisatelju, ki je dober prijatelj Slovencev, iskreno čestitamo, in to zlasti, ker je tvarina sploh vsestransko, izčrpno in temeljito obdelana.

— **Enodnevni tečaj** za zeleno cepljenje in precepljanje šmarnice se bo vršil v četrtek, 9. junija 1932 pri banovinski trsnici in drevesnici v Pekrah pri Mariboru. Tečaj je teoretičen in praktičen ter traja od 8—12 in od 14—17. Prijave se sprejemajo do vključno 8. junija. Zadostuje dopisnica.

— **Licitacija.** V inženjerskem oddelku poveljstva dravske divizijske oblasti se bo vršila 21. junija t. l. ob 11 dopoldne prva ofertalna licitacija za popravilo strehe in žlebov na objektih vojašnice »Vojvode Mišiča« v Ljubljani. Proračunska vsota znaša 302.727 Din. Podrobnejše informacije daje interesentom inž. oddelek v goriimenovani vojašnici. Kavcija je za naše državljane 17.500 Din, za tuje državljane pa 35.000 Din.

— **Oblak se je utrgal.** Nad Čačkom in okolico se je pretekli četrtek utrgal oblak, kar je povzročilo strašno škodo. Šest vasi je skoro povsem uničenih. Naliv se je začel ob 1 popoldne. Že v kratkem času so strahovito narastle vse reke in potoki ter se razlili po travnikih in poljih. Besneči hudourniki so pustošili brazdo za brazdo, rušili kočo za kočo. Lozniško polje, ki je bilo prej kakor krasen vrt, je izpremenjeno v puščavo. Med nalivom se je vsula tudi gosta, debela toča, ki je v kratkem času dosegla na tleh višino pol metra. Vsi posevki so uničeni in celo travo so hudourniki posneli v svojem divjanju. Škoda je ogromna in se je še ne da preceniti.

Otvoritev gospodarske prireditve. Otvoritev XII. Ljubljanskega velesejma ni več daleč in lahko rečemo, da se javnost živo zanima za to impozantno in splošno jugoslovansko gospodarsko institucijo. Za ta velesejem se je priglasilo mnogo domačih in tujih razstavljalcev. Lahko rečemo, da so velesejmi važen činitelj v ustvarjanju medsebojnih vezi in da ravno velesejmi vzdržujejo bratske odnošaje med Slovenci, Srbi in Hrvati, pa tudi med drugim trgovskim svetom. Prikazujejo razmah industrije in budijo v ljudeh smisel za napredek, bude zanimanje za nove iznajdbe, za boljše načine trgovanja. Zato obiščite vsi v dneh od 4. do 13. junija t. l. XII. ljubljanski velesejem, kjer se bodo nudile vsakemu poedincu izredne zanimivosti. Ne zamudite te prilike, ne bo vam žal in s sejma se boste vračali z novimi čustvi, polnimi ljubezni do domovine, katere blagostanje je odvisno od čimvečjega razvoja našega narodnega gospodarstva.

— **Velik požar v Peči.** V noči od sobote na nedeljo je v Peči izbruhnil silovit požar, ki je uničil dve tovarni in več sosednjih poslopij. Škodo cenijo na dva milijona dinarjev in je le delno krita z zavarovalnino.

— **Prva žrtev kopanja v Zagrebu.** V Zagrebu se je v nedeljo kopalo na Savi vsega skupaj okrog 10.000 ljudi. Voda pa je zahtevala že svojo prvo žrtev, in sicer je v zgodnjih popoldanskih urah utonil 25 letni kočijaž Ivan Matija.

DAJ Ledeno kavo DAM

— **Zakonska tragedija lepe pastirice.** Iz Broda poročajo o krvavi zakonski žaloigri, ki se je pripetila te dni v Bjelem Brdu. Kmet Ivan Kajger se je jeseni lanskega leta oženil z lepo vaško pastirico Maro. Mladi par je živel v vzgledni slogi in ljubezni do nedavnega, ko so se pričeli v sinov zakon vmešavati Ivanovi starši. Iz prejšnje zakonske idile je nastal pravi pekel za mlado Maro, ki se je kmalu naveličala tega življenja. Zbežala je k svoji materi. Ivan je imel Maro silno rad in se je radi tega napotil k njeni materi ter prosil ženo, naj se vrne k njemu. Toda Mara je odločno odbila njegovo prošnjo. To je Ivana tako razljutilo, da je potegnil nož in ga svoji ženi trikrat zapored zasadil v prsa. Mara se je zgrudila mrtva na tla, Ivan pa se je sam javil orožništvu.

— **Nov izvir kisle vode.** V sarajevskem predmestju Koševu so te dni inženjerji pri vrtanju naleteli na izvir ogljenokisle vode. Po dosedanjih izgledih je izvir precej močan in se bo eksploatacija izplačala.

— **Pri trdovratnem zaprtju,** napetosti v telesu, preobilici želodčne kisline, glavobolu, razdraženosti, tesnobnosti, splošnem slabopočutju in utrujenosti pospeši naravna **»Franz-Josef«-grenčica** brez napora in bolečin lahno izpraznjenje črev vseh neprebavljenih ostankov in v mnogih slučajih obvaruje pred vnetjem slepiča. — Najodličnejši zdravniki stoletja so vporabljali **»Franz-Josef«-vodo** z najboljšim uspehom pri moških, ženskah in tudi otrocih. **»Franz-Josef«-grenčica** se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

— **Kobiličja nadloga v gornjem Banatu.** Občine Sajan, Idjoš in Mokrin v gornjem Banatu so se obrnile za pomoč na glavarstvo v Kikindo, ker so njihova polja polna kobilic, ki groze vse posevke uničiti. Najhujši je položaj v Sajanu. Tam leži na polju 5 centimetrov debela plast kobilic. Poskusili bodo uničiti nadlogo z letali, ki bodo kobilice pokončavala s strupenimi plini.

— **Pregelj: Ivan: Izbrani spisi.** Zvezek VII. V Ljubljani 1932. Založila Jugoslovanska knjigarna. Str. 226; cena 45 Din, vez. v platno 60 Din. Pregelj je nedvomno naš največji še danes aktivni pisatelj. Po načinu svojega umetniškega oblikovanja in po bogati pristnosti svojega jezika pač nima nobenega tekmeca, enako pa tudi ne po mnogovrstnosti snovi, ki jih obdeluje. Od zgodovinskega romana do ljudske povesti in globoke miselne pesnitve, vsega se je že lotil in povsod je mojster. Glede na to je razumevno, da je vsak nov zvezek njegovih Izbranih spisov vesel in pomemben dogodek na našem književnem trgu, ki postaja razmeroma tako reven dobrih izvirnih del. Tem nestrpnejše še pričakujemo vsakega novega zvezka tudi še zato, ker v tej zbirki nikakor le ne ponatiskuje svojih starejših del, temveč jim daje pogosto popolnoma novo obliko. Pričujoči zvezek obsega troje »Ženskih povesti« (Dom gospe matere Serafine, Zvodnik in Ograjnica) ter pesnitev »Od Kranja do Brezij«. Prva ženska povest nas vodi v uršulinski samostan, v katerem nam pisatelj predstavi vrsto redovnic od plemiške prednice do preproste kmetiške kandidatinje. Lahka romantika preveva te samotne celice in resne obraze, katerih usoda nam seže v dno srca. Snov za ostali dve povesti je zajel s kmetov. V »Zvodniku« nam nazorno nariše propad kmetiškega dekleta in študenta, v »Ograjnici« imamo pa pred seboj divjo, neugnano gruntarico z napol moško nravjo in naslikano s krepko, elementarno realistiko. Nedvomno bo vzbudil ta zvezek prav tako splošno pozornost, kakor že vsi prejšnji, saj nam odkriva vsak nove lepote in nove zanimivosti izredne in mnogostranske pisateljeve stvariteljske sile. Vesel je človek tudi elegantne opreme teh zbranih spisov, ki bi jih morala imeti vsak izobraženec in vsaka knjižnica, saj je tudi cena izredno nizka.

— **Kadar žene plešejo,** takrat se opazi, so li dobro izbrale svojo obutev ali ne. V elegantnih, lahkih, letnih »Maja« opankah plesati je naravnost užitek.

— **Kupujte blago na obroke le potom Kreditne zadruge detajlnih trgovcev v Ljubljani, Trgovski dom.**

Pridobivajte novih naročnikov!

Ali je sodobna mladina zmožna političnega zanosa?

Stavim, da boste na svoje vprašanje akademski mladini dobili manj odgovorov, kakor si mogoče sami želite ali kolikor bi bilo dovolj za celotno ocenitev sodobne slovenske inteligenčne generacije. A to nikakor ne bo dokazovalo in pričalo, da to vprašanje v akademskih družbah ni vzbudilo zanimanja ali da ni marsikateremu mlademu človeku potrkalo na zaklenjeno kamrico njegovega srca in zahtevalo odgovora. Vzrok temu bo najbrž prav ono, kar je obenem tudi delen odgovor na vaše vprašanje, namreč aktiven političen zanos, ki se je že skozi vse leto bolj ali manj javljal na naši slovenski univerzi.

Mene je vprašanje osebno dirnilo. Ali je res šele treba izpraševati, ali je **mladina** zmožna **zanosa?** Ali ni to več kakor samo od sebe razumljivo? Ali mladina nima vedno nekega zanosa, ognja in napadalnosti? Ali ni to že v naravi mladine, da je taka? Ali je res treba šele izpraševati, ali je zanosa zmožna?

Nočem govoriti v imenu kake skupine ljudi — razen v toliko, da se priznavam k pozitivnemu krščanskemu zanosu. Govorim samo v svojem imenu, nekaj misli iz svoje notranjosti. Nočem pa soditi v koliko so moje osebne misli in moja osebna prepričanja obenem misli in prepričanja vse **generacije.** Vem pa, da nisem samostojno drevo sredi ravnine, ampak le del neke celote, ki se šele oblikuje, a bo kmalu nastopila in rekla: Mi **smo** in nihče nas ne more zanikati!

Prvo desetletje našega življenja v lastni državni zvezi se zdi meni z ozirom na Slovence doba pasivnosti in bridke negotovosti in iskanja, obotavljanja in lagodnosti. Mladinski pokreti okoli »Križa« in »Mladine« so prav za prav splahneli v nič, kot njih sad nam je ostalo nekaj knjig — lirike. Križarstvo je bilo predhodnik Katoliške akcije, pognalo naše kulturno življenje v izrazito duhovno, religiozno smer, več uspeha pa ni imelo. »Mladina« je imela v programu zlasti politično-socialni poudarek, a s smrtjo borca S. Kosovela je tudi usahnila.

Ali je sodobna, **današnja** mladina zmožna **političnega** zanosa? Mogoče o tem bolj pričajo dejanja kot besede. Hočemo vzgojiti v slovenskem narodu samostojne in zavedne **gospodarje,** državljane do skrajnosti demokratične slovenske edinice v jugoslovanski skupnosti. Hočemo Jugoslavijo, v kateri bo Slovenija s Celovcem in Trstom in kateri bo pridružena kot sestra naša Bolgarija. To niso samo načrti, to je naša **volja,** ki se ji ne bo mogel ustavljati nihče. Slovenski narod, dasi najmanjši v jugoslovanski državi, bo enakovreden član jugoslovanske državne zveze.

Kakor hoče mladina v politiki započeti epsko dobo, tako bo tudi **literarni zanos** ustvaril dela epske vrste. V mladini raste nov duh. Sredi sveta stoji in skozi njegovo dušo se prelivajo vsi, zlasti duhovni in socialni problemi. Težko je najti ravnovesja v omotični vrtoglavici sodobnih svetovnih preokretov. Gruda, sveta zemlja slovenska, bo postala simbol nove literature, gledana z **narodnega** in **socialnega** stališča. Potem bodo naši pisatelji dali slovenskemu narodu res slovenska dela. Poleg tega bo šla vzporedno proletarizacija našega slovstva: postalo bo glasnik novega časa, novega družabnega nazora in sodnik starega sveta, buržujstva, sosocialnih krivic itd. itd.

Kakor se bodo nekateri iz mladine vrgli na politično udejstvovanje in bo druge glas klical na literarno polje, tako se bodo tretji poglobili v filozofsko delo.. Mogoče v tem mladina največ greši, da pozablja na poglabljanje vase in filozofsko razmotrivanje. Sedanja mladina, če se bo podala v realno stvarno delo ter se vrgla v boj, bo nujno postala plitva, če se ne bo oživljala ob virih filozofije. Postala bo plitva in mrzla ali pa bodo njeni živi studenci celo popolnoma usahnili v peščenih strugah življenja. Razen iz te notranje **potrebe** pa bi tudi iz sodobne **nujnosti** morala mladina dati iz sebe mislecev in modrecev. To je vendar nemogoče, da ne bi naš vihravi in razburkani čas, poln duhovnih in socialnih revolucij, ne rodil svojih razjasnjevalcev in vidcev za novo bodočnost.

V zadnjih časih ne biti zmožen političnega, literarnega in filozofskega zanosa pomeni biti mrtev. Biti mlad pa pomeni biti sredi življenja, sredi sodobne problematike in v boju sam s seboj in s svojo okolico. Sodobna mladina je zanosa zmožna, bodočnost pa bo pokazala, ali bo ta zanos pokazal tudi realne uspehe. Mladina se zaveda one velike resnice, ki jo je izrekel Dostojevskij: **»Mladina, bodi mrzla ali topla, samo mlačna ne bodi nikoli!«** In ona hoče biti taka.

S. V., stud. slav.

Prva celotna izdaja!

Doktorja Franceta Prešerna

zbrano delo

Cena Din 40·—, eleg. vezana Din 55·—

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Ptuj

Popravite spomenik na minoritskem trgu. Leta 1664 je postavil borlski grof Sauer na Minoritskem trgu v Ptuju znameniti Marijin spomenik kot trajen spomin na slavno zmago krščanskega orožja nad Turki pri St. Gothardu. Ptujski Marijin steber je najstarejši te vrste v Sloveniji ter sta ljubljanski in mariborski iz kasnejše dobe. Marijin kip vrh stebra je bil bogato pozlačen ter lepo umetniško delo. Sedaj pa mu je zob časa zadal žalibog občutne poškodbe; pozlatitev je odpadla, manjkajo že nekateri deli, drugi pa so v nevarnosti, da odpadejo. Bila bi dolžnost mestne občine kot lastnice spomenika, da se zavzame za ohranitev te zgodovinske znamenitosti.

Škofja Loka

Smrt kmetske matere. Pri Sv. Ožbaltu v naši župniji je umrla predvčerajšnjim Rožnikova mati, Marija Erbežnik, iz stare kmetske krščanske hiše. Naj počiva v miru, očetu Rožniku in ostali rodbini pa naše iskreno sožalje!

Kolportaža »Slovenca« v Škofji Loki. Želimo le še to, da vsi zahtevate naš list po vseh gostilnah, ki jih obiskujete. Povsod Vam mora biti »Slovenec« na razpolago. Segajte po dobrem časopisu.

Kopalna sezona se že pričenja v naši Poljanščici. Pred štirimi dnevi je imela že +18° C. Zato se bo kmalu otvorilo kopališče.

Celje

Celjska okoliška občina. V petek 20. t. m. je imel okoliški občinski svet sejo. Ker se namerava premestiti oziroma na novo zgraditi municijsko skladišče vojaške uprave, se je obrnila vojaška uprava na občinski svet s prošnjo za primeren prispevek. Občinski svet je odobril v ta namen kot prispevek občine 150.000 Din. Glede regulacije Savinje oziroma njenih pritokov je sklenil občinski svet, da se odgovori mestni občini, da zaenkrat okoliška občina ne more ničesar prispevati radi pomanjkanja sredstev.

Smrtna kosa. V nedeljo 22. t. m. je umrl v začasni vojni bolnišnici vojak redov Bajzamović Musti, star 22 let. — Isti dan je umrla v javni bolnišnici v starosti 68 let občinska reva iz Nove cerkve Katarina Knezova. Nadalje je umrla isti dan v javni bolnišnici v starosti 25 let Marija Hrastnikova, hči dninarice iz Liboj pri Petrovčah. — V Levstikovi ulici je umrl v ponedeljek 23. t. m. Drago Praznik, sin delavca. — Bog jim daj večni mir in pokoj!

Tenis turnir za državno prvenstvo. V nedeljo 22. t. m. dopoldne se je vršilo prvo kolo državnega prvenstva v tenisu v Celju na igrišče SK Celje v parku med SK Mariborom in SK Celjem. Šarnberg : Gasparin 5:7, 3:6; Toplak : Voglar 6:4, 6 : 4; Kopušar : Mastek 6 : 0, 6 : 4; Burger : Babič 6:4, 6:4; Borlak : Mandil 7:5, 4:6, 6:2. Pri tekmovanju v parih so rezultati sledeči: Šarnbek, Toplak : Gasparin, Voglar 6:2, 6:3; Burger, Kopušar : Mastek, Babič 6:3, 6:1. Zmagali so torej v prvenstvu posameznikov Celjani z rezultatom 4:1, v prvenstvu parov tudi Celjani z rezultatom 2:0.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE.

Drama.
Začetek ob 20.

Torek, 24. maja: zaprto.
Sreda, 25. maja: »KRALJ OIDIPUS«. Red A.
Četrtek, 26. maja: Zaprto.

Opera.
Začetek ob 20.

Torek, 24. maja: Zaprto.
Sreda, 25. maja: »MALA FLORAMY«, Operета. Premijera. Izven.

Radio

Program Radio-Ljubljana:

Torek, 24. maja: 11.30 Šolska ura: Naši metulji in vešče (A. Adamič) — 12.15 Plošče. — 12.45 Dnevne vesti. — 13.00 Čas, plošče, borza. — 18.00 Otroški kotiček (Manica Komanova). — 18.30 Salonski kvintet. — 19.30 Dr. I. Grafenauer: Nemščina. — 19.55 Strauss: »Elektra«, opera, (prenos z Dunaja). — 22.30 Čas, poročila.

Sreda, 25. maja: 12.15 Plošče. 12.45 Dnevne vesti. 13.00 Čas, plošče, borza. 18.00 Salonski kvintet. 19.00 Dr. Preobraženskij: Ruščina. 19.30 Literarna ura: VII. Zvezek zbranih spisov I. Preglja (Fr. Vodnik). 20.00 Glasbeno predavanje (L. M. Škerjanc). 20.30 Samospevi g. Jože Likoviča: 21.00 Samospevi ge. Helene Lapajne. 21.30 Salonski kvintet. 22.00 Čas, poročila. 22.15. Salonski kvintet.

Drugi programi:

Sreda, 25. maja:

Budapest; 12.05 Ciganska glasba. 20.30 Prenos iz studija. 22.30 Plesna glasba. — **Dunaj:** 20.40 Strawinsky-jev večer. 22.45 Večerni koncert. — **Praga:** 19.30 Operni prenos. — **Langenberg:** 20.00 Koncert. 21.00 Igra. 22.30 Koncert. — **Beromünster.** 20.15 Italijanska glasba. 22.10 Radio orkester. — **Rim:** 12.45 Vokalni in instrumentalni koncert 20.45 Operni prenosi. — **Beograd:** 19.30 Ciganska glasba. 20.00 Pesmi. 21.15 Radio koncert. — **Berlin:** 20.00 »Alla turca«, stara in nova turška glasba. — **Toulouse:** 20.00 Večerni koncert. 20.45 Klasična simfonična glasba. — **Suttgart:** 19.30 Zabavna glasba. 21.00 Zgodovinska ura. — **Barcelona:** 21.05 Radio orkester. 22.15 Vokalni koncert. — **Milano:** 20.45 Komedija. — **Zagreb:** 20.30 Prenos komorne glasbe. 21.45 Prenos zvočnega filma.

Poizvedovanje

Izgubila se je usnjata ženska torbica z vsoto denarja in ključi od Sv. Petra ceste po Prečni ulici Kolodvorski, Dalmatinovi ul, Dunajski cesti do pošte. Pošten najditelj naj vrne proti nagradi v trgovini na Tržaški cesti 13.

Zamenjava. V soboto, v opoldanskem vlaku od Kranja do Škofje Loke sem v gnječi pomotoma zamenjal zavitek, v katerem je suknjič, nekaj perila in alpaka-doza z I. R. monogranom. Lastnik dobi zavitek pri J. Tavčarju, klobučarju v Škofji Loki

Naznanila

Ljubljana

Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« ima občni zbor v torek, dne 24. maja t. l. v društvenih prostorih, Gajeva ulica 2-I, ob 20.

Maribor

Študentje ponavljajo... jutri v sredo v Narodnem gledališču Haas-Pitakovo trodejansko operetto »Če ljubita se dva«. Prijatelji mladine!

Letošnje konjske dirke bodo na Telovo in v nedeljo, dne 29. t. m. na tezenskem dirkališču vsakokrat s pričetkom ob 15. K dirkam vozi od 14 dalje mestni avtobus z Glavnega trga.

Slike iz rdeče Rusije

G. V. Arhangelski je v neki številki »Ruskega arhiva« podal zanimiv članek o današnji ruski družbi. Pisec tega članka konstatira, da je revolucija pogazila in uničila vso rusko tradicijo.

Nekaj slik:

»Človekovo življenje, od rojstva do smrti, ob vseh važnih dogodkov, je bilo vezano na cerkev, se je vršilo po cerkvenih predpisih, običajih, obredih. Ali revolucija se je privalila tudi do vaških polj, zadela ob cerkveno življenje in izzvala mučno borbo med starim okamenelim cerkvenim življenjem in med novimi pogledi, ki jih spremlja nečuveno postopanje.«

»Pa pravijo: Bog je. A jaz pravim: Ni ga. Če je, naj me na mestu uniči. Naj se mi posuše roke in noge. A vi me vidite: Še sem tukaj kot sem bil!« —

»Ikona? Jaz jo bom vzel in pljunil tvojo ikono. Pod noge jo vržem in jo pomandram.«

Tako propagando vrše vojaki in mornarji. Lahko si mislimo vtis, katerega napravi taka propaganda med ljudstvom v vasi. Del vernih ljudi je začel preživljati globoko krizo in skuša uveljavljati prejšnje cerkvene obrede, katerih je pa seveda prav malo ostalo. — Lep primer starke iz neke vasi, ki je prenehala verovati v Boga in svoje domače ikone, katere zdaj nese iz hiše, pa jih spet prinese nazaj. Hoče reči: »Hvala Bogu,« takoj zatem pa se prestraši: »Kaj pa govorim? Saj Boga ni.« — Mnogi domačini — pravi avtor znamenitega zbornika — tako nosijo ikone sem in tja, pa se ne morejo odločiti, česa naj se oprimejo. Zanimivo pa je, da se taki prizori vidijo tudi pri tistih, ki se že od prvega početka smatrajo, da so komunisti. Komunist, pa v cerkvi čita in poje s pevci! Komunist, pa za največje praznike povabi duhovnika v svojo hišo, če ne, gre pa sam iz hiše. — »Komunisti imajo svoje zabave. Pesem za pesmijo, poskočnica za poskočnico. V njih dobi vsak svoje. In kriče, da bi se sam Bog lahko tresel, vsak bi ne mogel poslušati. Pa pride mati in reče: »Saško! Kaj se tu smeješ? Pojdi, boš večerjal!« Takoj uboga in gre, saj gre k večerji. Približa se mizi, vljudno se križa, se klanja ikonam in sede na rob klopi.« —

Slika iz ženskega suffragiuma (borba za žensko volivno pravico!):

»V vasi je nastala velika zmeda — piše Panferov, — žene so skočile na noge, kakor da so se najedle bunike (neka rastlina) gredo za Uljano, zberejo se zunaj vasi, poslušajo Uljano. Moškim niti ne puste, da bi oddaleč gledali zborovanje. Ko se kdo nekoliko bliže priplazi, zavihte palice ali pa ga obsujejo s kamenjem. Na volitve je prišlo več žensk ko moških. Žene stoje na eni strani, moški na drugi.«

»Zdaj bomo volili,« je rekla Uljana, »ženske, kar zame volite. Zletel je ves stari odbor, čeprav so se moški upirali, in ženske so izvolile svoj vaški svet.«

Največjo revolucijo je pa boljševizem naredil formalno v pogledu zakona. Sovjetski tisk z zelo črnimi slikami riše zakonsko življenje. V juniju preteklega leta je znani boljševik Jaroslavski referiral v CKK in prečital pismo neke komunistke.

»Mene posebno zanima,« piše komunistka, »eno vprašanje: Kako in kje se vrši življenje sodobnih komunistov in kakšen naj bo odnos do žene, ki je članica stranke? Mnogo sem že govorila z ženami-komunistkami, ki so že 12—14 let v stranki, a vse se pritožujejo nad istim, da se namreč možje komunistk ne vedejo lepo in da imajo poleg njih tajno še druge žene. Živela sem s članom stranke in iskreno sem ga ljubila, on pa, ko me je v bolnišnico poslal, se je shajal z drugo, ki je z njim zanosila in porodila. Potem ima pa še eno, ki ima tudi že sina — in tako smo tri, ki imamo enega samega moža... Povejte, kaj naj zdaj počnem? Enajst let sem že v stranki in ves čas v strankinih poslih. Zdaj mi pa zdravje peša, to mučno in naporno življenje mi je izpodkopalo mladi organizem. Pripovedujem pa to zaradi tega, ker je takih žensk, kakor sem jaz, mnogo. Če se pa kam višje pritožim, pa pravijo: »Ali si komunistka?« »Sem.« — »E, potem pa živi z njim...« Ali je mar to izhod?«

Revščina tirolskega kmeta: V goratih tirolskih krajih je nastala velika revščina in silno pomanjkanje. Ljudje niso imeli s čim prehraniti svoje živine in so jo prodali. Sedaj pa morajo ljudje vleči plug.

Najstarejši papirji

V družbi za vzhodno azijsko umetnost v Bellinu je predaval prof. dr. Jacob o kulturnem vplivu vzhodne Azije na evropski zahod. Predavatelj je izvajal:

Kitajec Čaj-Lun je iznašel okrog l. 100 po Kr. rojstvu papir, ki ga je izdeloval iz drevesnega lubja, konoplje in cunj. Meseca julija l. 751 je Zijad premagal ob reki Taras kneze rodu Turkov in njihove kitajske pomožne čete. Pri tej priliki je prišlo v jetništvo v Samarkand več Kitajcev, ki so znali izdelovati papir. Svojo obrt so nadaljevali v novi domovini. Novi papir je kmalu začel izpodrivati stari pergament. Pod vlado Harun-al-Rašida je papirna industrija prišla v Bagdad. Iz tega središča islamskega sveta se je pozneje skozi Španijo in Sicilijo preselila v Evropo. L. 1391 so začeli papir izdelovati v Nürnbergu, l. 1494 na Angleškem in l. 1690 že v ameriški Filadelfiji. Izkopanine v razvalinah mest v srednji in vzhodni Aziji iz zadnjega časa so pokazale ostanke papirja iz cunj, ki je bil narejen že v drugem stoletju, torej le nekaj desetletij potem, ko je Kitajec Čaj-Lun iznašel papir. V muzeju nadvojvode Reinerja na Dunaju imajo dve arabski pismi na papirju, ki je bil narejen okrog l. 600, najbrže v Bagdadu.

Zadnja desetletja se vedno množe iz razvalin izkopani dokazi, ki dokazujejo, da je tiskarstvo prišlo od vzhoda. Omeniti je treba najdbe v japonskih pagodah, najdbe v kitajskem Turkestanu, kjer so našli najstarejšo tiskovino iz l. 868. Iz l. 816 so izkopali kovinske tiskarske plošče z vzbočenimi kitajskimi znaki. Našli so tudi tiskovine, tiskane s premakljivimi črkami narejenimi iz ile. Ta način tiska je iznašel na Kitajskem neki kovač med l. 1041 do 1049.

Papirnat denar so na Kitajskem tiskali že okrog l. 807, ker jim je manjkalo kovin. V ta namen so kmalu iznašli tisk na plošče. Kitajcem je sledila prednja Azija. L. 1147 je dal sultan Nuredin napraviti tiskane papirnate bankovce po dinarju, ker mu je v pomanjkanju zaradi druge križarske vojne zmanjkalo denarja. Poleg papirnatega denarja je Vzhod kmalu iznašel tudi menico, ki je arabska iznajdba in je bila v starem veku neznana. Ta menica je v 10. stoletju pod imenom aval (arabsko havala) skozi Španijo in Italijo prišla v Evropo.

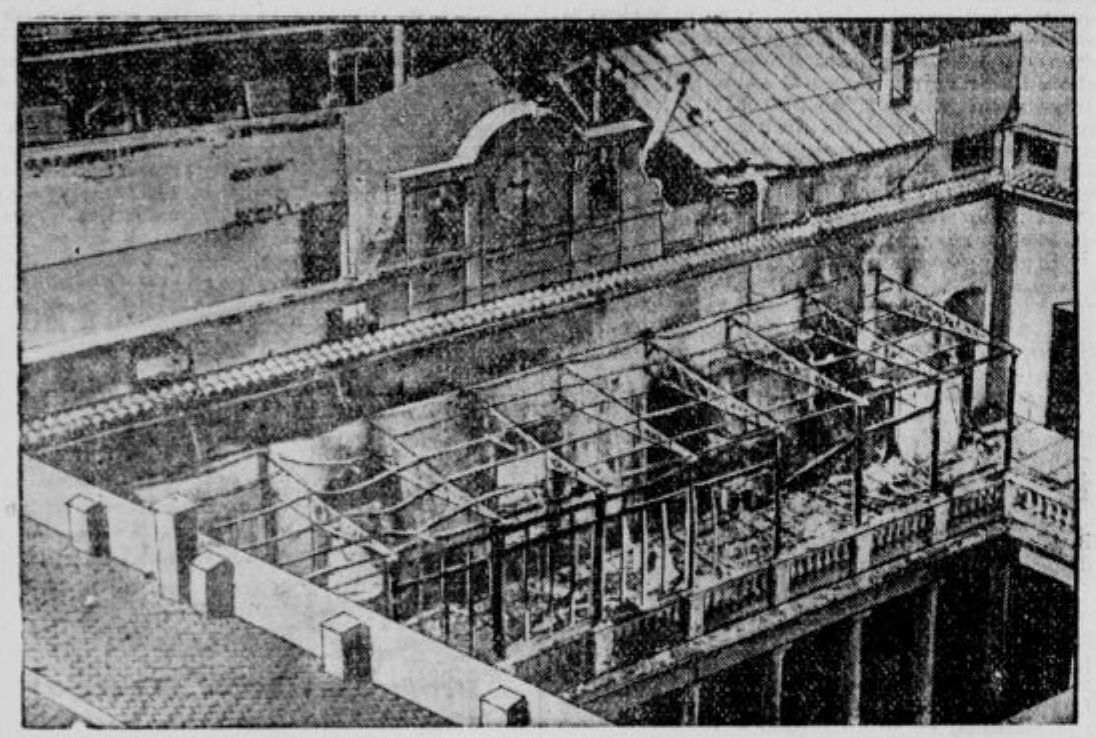

Vseučilišče v Valenciji pogorelo. Zažgali so ga dijaški demonstranti. Zgorelo je mnogo dragocenih knjižnic in laboratorijev.

„Germania" in Centrum

Berlin, 23. maja. Pri »Germaniji«, ki se je doslej smatrala za osrednje glasilo centruma, so se zdaj izvršile izpremembe, ki jih je nedavno napovedal nemški tisk. Za glavnega urednika je bil imenovan Emil Ritter, ki je doslej urejeval katoliški tednik »Der deutsche Weg« in revijo »Volkstum und Volksbildung«. Kakor sporoča lastništvo lista, ki je v rokah akcijske družbe, bo novi glavni urednik ostal še nekaj časa v Kölnu, od koder bo vodil list.

Emil Ritter se je predstavil čitateljem »Germanie« s posebnim uvodnikom, v katerem so začrtane nove smernice tega lista. Članka obsoja socializem in ga imenuje samo eksekutorja zadnje volje meščanske demokracije. **Nadalje pravi članka, da se v katoliških vrstah pojavlja pomlajeni konservativizem, ki se je oprostil okostenelega strankarskega mišljenja in da je zaslutil naravne osnove ljudskega in državnega življenja, ki sta jih nacionalizem in formalna demokracija zasula.** Mlad rod vidi pred seboj sliko države in družbe, ki jo lahko nazivamo organično v nasprotju z mehaničnimi in atomističnimi predstavami. **Katoliški list ne more biti izraz teženj določene stranke, temveč v njem mora odsevati katoliško gledanje na vse življenje.** Vseh nemških katoličanov ni mogoče združiti v eni stranki. Treba je v katoliški Nemčiji ustvariti najprej katoliško javno mnenje in ga usmeriti v določen cilj. Sporazum glede verske politike in šolskega vprašanja ne zadostuje; treba je razjasniti vsa krščanska načela, da se lahko uporabijo v kulturnem, političnem, gospodarskem in socialnem življenju.

V razlago tega programatičnega članka je potrebno poznati še nekaj ozadja. **Večino delnic družbe, ki izdaja »Germanio«, ima zdaj v rokah Von Papen, ki se je v zadnjem času oddaljil od centruma in ki ga centrum ni hotel kandidirati v pruski deželni zbor.** Ako trdi Emil Ritter, da ne sme biti »Germania« glasilo določene stranke, misli pri tem na centrum. Von Papen bo krenil z listom na desno in se približal nacionalistom.

Naročajte „Slovenca"!

Tiger v letalu

Pred kratkim se je pripeljalo iz Ostende na angleško letališče Penshurst letalo, ki je poleg drugih potnikov imelo s seboj tudi tigra in njegovega čuvaja. Tiger je bil 11 mesecev star, imenovali so ga Šango. Kupil ga je v Nemčiji za se neki angleški cirkus in si ga dal pripeljati z letalom. Za tigra so napravili močno hrastovo kletko z železnim omrežjem in to postavili na letalo. Ko je letalo pristalo na angleških tleh, so ljudje videli v svojo veliko grozo sedeti čuvaja s tigrom skupaj v zaprti kletki. Čuvaj Mathies je pojasnil svoj položaj:

»Tigra Šango imam rad. Sam sem ga, ko je bil še mladič, pital in redil s steklenico. Žival se me je tako navadila, da hodi z menoj na sprehod, seveda jo imam privezano na železni verigi. Ko smo se dvignili v zrak, je šlo izpočetka dobro. Kakor hitro pa se je letalo začelo gugati, je žival postajala nemirna in je s svojimi tacami poskušala odpreti zapah pri kletki ter planiti ven. Res je žival odprla kletko in prišla k meni, da se »mečeva«, kakor je bila sicer navajena metati se z menoj. To »metanje« naj bi se vršilo v letalo, ki je plulo nad morjem! Skušal sem žival pomiriti, pa novo guganje letala je tigra še bolj razburilo. Ni mi kazalo drugega, kakor da sem zlezel v odprto kletko in zvabil za seboj tigra. Tam sem se zaprl s tigrom vred v kletko in tako preprečil morda veliko nesrečo.

Princ Sajouji, najstarejši japonski državnik, svetovalec japonskega cesarja v sedanjih zmedah.

Ženske pred 5000 leti

Pravijo, da ženstvo tudi v najstarejših časih ni moglo pogrešati umetnih lepotil. Posebno kadar je materijelna kultura kakega naroda prihajala na vrhunec in se je pričel razkroj, tedaj so ženske vedno z veliko vnemo uporabljale razna lepotila, s katerimi so skušale popraviti, kakor delajo tudi dandanes, napake, ki jim jih je po njihovem mnenju na njihovem telesu pustila mati narava.

To nam dokazujejo tudi izkopanine v staropisemskem mestu Ur, ki so iz 3. stoletja pr. Kr. Med drugimi izkopaninami so izkopali lepotila, ki jih je uporabljala kraljica Subad. Barvila za obrvi in ustnice kraljevske žene so vsebovala velike množine svinca, kar je po današnjih pojmih zdravju zelo škodljivo. Za lepotilo je služila tudi nekaka svetlo modra ilovica. Modra barva, ki je bila ilovici pridejana, je bila najbrže od zmletih modrih draguljev. Črn prašek, podoben antimonu, je vseboval velike množine mangana in svinca ter nekaj bakra. Črno barvo je dal mangan. Svinec in kalcijev karbonat so najbrže nalašč primešali zraven. Ker svinčeni oksidi v zvezi z drugimi najdenimi kameninami dajejo različne vrste rjave, rdeče in škrlatne barve, je iz tega razvidno, da je tedanja moda ženskega lepotičja ljubila mnogo več različnih barv, kakor dandanes, ko se ženske zadovolje le z rdečimi ustnicami in črno pobarvanimi obrvmi.

Kajpada smo Slovenci vendarle še lahko srečni in veseli, da ta nora moda ni še pokvarila vsega poštenega slovenskega ženstva.

En teden otroške vlade

Prvi majski teden je v novi Turčiji že tri leta zaporedoma namenjen mlademu pokolenju. Letos je vlada celo izročila šolarčkom v starosti od 10 do 14 let za en teden vodstvo vseh javnih uradov v Carigradu. Stara prestolnica je itak izgubila ves nekdanji politični pomen. Dečki in deklice so vodili vso mestno upravo in policijo. Uradniki so morali takoj izvršiti vsako dano povelje, če le ni nasprotovalo javni varnosti. Vlada je hotela na ta način otroke navaditi javnega delovanja. Turški dnevniki zatrjujejo, da so mladi gospodarji sijajno opravili svojo nalogo. Predmestni delavci so izrazili zahvalo dečku, ki je odredil spremembo dosedanjega voznega reda električne cestne železnice. Neka deklica pa je ustregla vsem branjevkam z ureditvijo tržnega reda.

Tu so našli trupelce umorjenega Lindberghovega sinčka. 7 km od doma sta našla truplo dva zamorca.

Z nemške konjerejske razstave: V Mannheimu na Nemškem bo kmetijska razstava od 31. maja do 5. junija. Na sliki skupina lepih težkih porenskih konj, ki bodo razstavljeni na razstavi.

IZVOZ V APRILU

Pravkar smo dobili podatke o našem izvozu v mesecu aprilu t. l., iz katerih je razvidno, da je znašal ta mesec naš izvoz 195.790 ton v skupni vrednosti 271.0 milj. Din. V primeri z marcem t. l. je naš izvoz znatno narastel. V primeri z aprilom lanskega leta je naš izvoz padel po količini za 35.22 odstotkov, po vrednosti pa za 36.9%.

Letos se je razvijal naš izvoz kakor sledi (v milij. Din):

	1932	1931
januar	218.3	384.0
februar	203.7	333.05
marec	212.7	441.9
april	271.0	429.5

Žal še nimamo na razpolago podatkov za uvoz v mesecu aprilu, ki so važni za presojo naše trgovinske bilance. Skupno je v prvih 4 mesecih t. l. znašal naš izvoz 718.917 ton za 905.6 milij. v primeri 1,057.342 tonami za 1588.6 milij. Din v prvih 4 mesecih lani. Izvoz je torej po teži padel za 32, po vrednosti pa za 42.99%.

Najvažnejši predmeti našega izvoza so bili v mesecu aprilu (v oklepajih podatki za marec, vse v milij. Din): pšenica 35.7 (23.2), koruza 8.85 (7.0), konoplja 3.15 (3.8), tobak v listih 56.3 (—), goveda 3.9 (3.4), konji 2.7 (2.2), prašiči 16.45 (20.1), perutnina 6.0 (5.94), sveže meso 5.7 (8.3), jajca 25.95 (17.4), drva 1.3 (1.8), stavbni les 34.7 (37.7), oglje 2.4 (2.64), lesni izdelki 1.6 (1.7), kalcijev cianamid 6.3 (5.5), cement 4.7 (5.1), svinec 0.8 (2.4), baker 12.9 (15.3), rude in zemlja 7.0 (7.6).

Iz tega pregleda je razvidno, da je veliki dvig našega izvoza pripisovati predvsem izvozu tobaka, katerega je uspelo prodati naši monopolski upravi v ČSR in na Poljsko 1,279.000 kg v skupni trednosti 56.3 milij. Din, nadalje je narastel izvoz pšenice in jajc, kar je torej sezijskega značaja, dočim je padel izvoz prašičev, lesa in kovin.

Občni zbor Zveze slovenskih zadrug

Včeraj se je vršil v dvorani Delavske zbornice redni občni zbor te zveze. Od 325 zadrug, ki jih ima Zveza zdaj, se je udeležilo zbora po svojih zastopnikih 188 zadrug. Iz te lepe udeležbe se jasno zrcali živo zanimanje zadrug za svojo matico ter hotenje za poglobitvijo zadružnega dela.

Predsednik g. I. Pipan je najprej pozdravil zastopnike oblastev, nato vse delegate. Dalje je predlagal udanostno brzojavko Nj. Vel. kralju in pozdravni brzojavki ministru kmetijstva in banu, ki so jih zborovalci sprejeli s ploskanjem.

Nato je predsednik podal poročilo o splošnih gospodarskih razmerah. Zlasti je podčrtal, da vlada tudi velika moralna kriza, zato je prav zadružništvo poklicano, da zanese v gospodarstvo več požrtvovalnosti, poštenja in sloge. Apeliral je na javna oblastva, da energično delujejo na odstranitev vnebovpijoče razlike med cenami, zadrugarjem pa priporočil, da bolj zaupajo našemu gospodarstvu in zdravi valuti.

Ravnatelj g. Trček je podal izčrpno poslovno poročilo, iz katerega posnemamo:

Lani je pristopilo 21 zadrug, odpadlo jih je pa sedem. Koncem leta je štela zveza 318 zadrug, od teh 147 kreditnih, 23 mlekarskih, 28 živinorejskih in pašniških, 16 strojnih, 23 elektrarniških itd. Po statistiki za leto 1930. so imele 74.283 članov, 3356 milijonov prometa, 646 milijonov vlog, 577 milijonov kreditov in 52 milijonov rezervnih zakladov in deležev. Obrestna mera je ostala nespremenjena, čeprav je vladala velika stiska za gotovino. Kreditne zadruge so trpele zaradi nezaupanja vlagateljev v denar in denarne zavode in velikega povpraševanja za posojila. Vendar so spričo solidnega delovanja celo nekoliko napredovale. Treba bo, da začne zadružništvo voditi svojo obrestno politiko, ker je sedanja še vse preveč kapitalistična. Mlekarske zadruge so sprejele od članov okrog 1.9 milijona litra mleka, ki so plačale po 1—2 Din. Cene so nazadovale vsled obilice blaga, odnosno padca konsuma. Blagovne zadruge še vedno niso mogle dovolj uspešno organizirati vnovčenja kmetijskih pridelkov, to največ zaradi tega, ker jim manjkajo komercijalno in tehnično dovolj usposobljeni zadružniki in zadostna obrestna glavnica.

Zveza sama je tudi lani živahno in uspešno vršila svojo nalogo. Priredila je številna zadružna predavanja ter izvršila mnogo intervencij. Izdala je dva zadružna koledarja ter poslala zadrugam 22 okrožnic. Zadrugam je sestavila 121 računskih zaključkov ter izvršila 129 revizij pri zadrugah. »Zadružni vestnik« je izdajala redno vsak mesec v obsegu ene tiskovne pole. Največ dela pa je posvetila ohranitvi organizacije in odstranjevanju težav, ki jih povzroča gospodarska kriza.

Denarno poslovanje Zveze je trpelo vsled gospodarskega zastoja. Denarni promet je znašal le 294 milijonov Din, vloge zadrug pa so se za okrog stotisoč dinarjev dvignile in dosegle 28.8 milijona dinarjev. Zadruge posojajo skoraj ves denar članom, zato so imele pri Zvezi samo manjše blagajniške odviške. Rezerve in deleži so se dvignili na 805.000 Din, prebitek pa je znašal samo 53.626 Din, kar priča, da vlada pri Zvezi pravi zadružni duh.

Nadzorstvo je poročalo, da je parkrat pregledalo poslovanje Zveze in ga našlo v popolnem redu!

Nato so bili izvoljeni na izpraznjena mesta za predsednika Pipan Ivan, posestnik v Št. Vidu, za odbornike pa Anton Kašman iz Škofje Loke in Ivan Sancin, kmetijski načelnik v pokoju. V nadzorstvo pa poleg dosedanjih članov tudi Matjaž Goričar iz Mozirja.

Končno so bila obravnavana poročila in predlogi o uspešnejši reviziji zadrug, o znižanju obrestne mere, o odstranitvi denarne krize in podobni.

8241

Uradniško zadružništvo

Dne 29. maja t. l. se vrši v Kragujevcu občni zbor Zveze nabavljalnih zadrug državnih uslužbencev. Iz poročila Zveze za preteklo leto posnamemo nekatere važnejše podatke.

Konec leta 1930. je imela Zveza 125 članic, od tega 85 nabavljalnih, 26 kreditnih in 14 stanovanjskih. Konec leta 1931. pa je članstvo zveze padlo na 116 zadrug in sicer 75 nabavljalnih, 27 kreditnih in14 stanovanjskih. Konec leta 1931. je bilo v vseh zadrugah včlanjenih 80.437 (1930 samo 77.303 člani) in sicer 60.306 v nabavljalnih zadrugah, 19.566 v kreditnih in 565 v stanovanjskih.

Lani je prenehalo radi dovršene likvidacije članstvo nabavljalne zadruge v Slovenjgradcu, v konkurz je šla nabav. zadruga v Šabcu, izključenih je bilo 6 zadrug, med temi nobena iz Slovenije. V likvidaciji je sedaj 7 nabavljalnih zadrug, od teh v Ribnici, poleg tega pa 5 zadrug ne dela.

Tabela o poslovnih uspehih članic izkazuje statistika za 1930 podatke za 66 zadrug. Vse nabavljalne zadruge so imele deležev za 8.1 (7.3), rezerv pa 24.2 (22.7) milij. Din. Čistega prebitka je bilo 7.9 (8.4), izgube pa 1.6 (1.97) milij.

Posebej nabavljalne zadruge v dravski banovini pa izkazujejo naslednje skupne podatke: aktiva: gotovina 0.3 (0.16), blago 10.7 (9.95), dolžniki zadružniki 9.9 (8.3), ostali dolžniki 1.0 (1.25), inventar 1.95 (1.5), nepremičnine 3.4 (3.06), deleži pri zvezi 0.06 (0.06), vsa aktiva 27.4 (24.5), pasiva: deleži 2.6 (2.4), rezerve in fondi 6.6 (5.5), dolg zvezi v tek. računu 8.84 (8.4), dolg zvezi za dom 0.6 (0.7), dolg upnikom 2.0 (1.9), čisti dobiček 6.0 (5.6) milij. Niti ena izmed zadrug v naši banovini ni zaključila poslovnega leta z izgubo. Čisti dobiček slovenskih nabavljalnih zadrug je največji, kajti vse ostale nabavljalne zadruge v državi so izkazale čistega dobička 1.9 (1.8) milij., izgube pa 1.6 (2.0) milij. Din.

Bilance kreditnih zadrug izkazujejo v vsej državi (v oklepajih podatki za zadruge v naši banovini, katere obsega statistika 3): deležev 9.9 (0.8), rezerv in fondov 7.8 (0.6) ter čistega dobička 1.0 (0.23) milij. Samo zadruga v Smederevu izkazuje malenkostno izgubo v znesku 40.82 Din.

Bilanca zveze same izkazuje povečanje glavnice od 93.04 na 108.7 milij., dočim so rezerve in fondi narasli tudi od 0.4 na 0.9 milij. Din, prebitka je bilo 1.7 (0.8) milij. Din. Med aktivi so narasle naložbe od 6.9 na 11.85, tekoči računi članic od 58.5 na 67.5 ter razni dolžniki od 3.6 na 3.7. Nadalje so vrednostni papirji narasli od 4.4 na 5.7, zaloge blaga od 1.85 na 2.15 milij. Nepremičnine so vnesene v bilanco z vsoto 18.3 (16.6) milij.

Mlin zveze v Adi je izkazal za 1931 0.3 (0.087) milij. prebitka, ravnotako mlin zveze v Molu 0.03 milij., dočim je za 1930 izkazal 0.08 milij. izgube.

Konferenca o izvozu lesa. Pretekli teden se je vršila v Belgradu konferenca o izvozu lesa. Uvodoma je bilo na konferenci predloženo poročilo o zadnji ženevski konferenci, ki se je vršila od 25. do 28. aprila. Ugotovljeno je bilo, da na konferenci ni prišlo do končnih odločitev v važnih vprašanjih. Zato se bo vršil na Dunaju poseben kongres lesne industrije. Zastopniki posameznih naših izvoznih skupin odnosno pokrajin so predložili svoja mnenja o ustvaritvi vrhovne organizacije, ki bi zastopala soglasno našo državo na dunajski konferenci. Ožjemu odboru, v katerem se nahaja tudi zastopnik slovenske lesne industrije inž. Milan Lenarčič, je bilo poverjeno izdelovanje načrta vrhovne organizacije. Ta načrt je tudi bil sprejet na plenumu konference. Končno so bili izvoljeni trije delegati in njihovi namestniki konzulenti, ki bodo odpotovali skupno z delegati trgovinskega in gozdarskega ministrstva na Dunaj. Dnevni red dunajske konference je naslednji: odločitve glede izvršitve mednarodnega sporazuma, način sodelovanja z mednarodnim kmetijskim zavodom v Rimu in osnovanje mednarodnega urada za les. Konferenci na Dunaju bodo prisostvovali tudi zastopniki gospodarskega odbora Društva narodov in mednarodnega kmetijskega urada v Rimu.

Mizarji, kovači, ključavničarji, kleparji, mesarji, krojači, čevljarji naj ne naročajo strojev, ki jih potrebujejo za svoje delavnice preje dokler si niso ogledali strojev in orodja, ki bo v bogati izbiri razstavljeno na letošnjem XII. Ljubljanskem velesejmu od 4. do 13. junija. Najmodernejše stroje in orodje za vse te stroke razstavljajo prvovrstne tvrdke. Z nabavo teh strojev si vsak obrtnik olajša svoje delo in doseže izdatne prihranke na času in denarju.

Svetovna produkcija avtomobilov. Lani je znašala 3,042.000 voz v primeri s 4,113.000 vozovi. Najbolj je padla produkcija v Uniji in sicer od 3,335.000 na 2,339.000 voz. Nadalje je padla zelo produkcija v Kanadi, kjer je za polovico manjša kot lani, in v Italiji. Narasla pa je produkcija v Rusiji in sicer od 9000 na 23.000 voz. Tudi v ČSR je produkcija narasla.

Borza

Dne 23. maja 1932.

Denar

V današnjem deviznem prometu so ostali tečaji Curiha, Newyorka, Pariza in Prage. Tečaji ostalih deviz: Amsterdama, Berlina, Bruslja, Londona in Trsta. Promet je običajen.

Na zagrebški in belgrajski borzi so bili zabeleženi isti tečaji kot na ljubljanski. Zagreb je notiral še Newyork kabel 56.0463—56.3289.

Ljubljana. Amsterdam 2271.52—2282.88, Berlin 1332.87—1343.67, Bruselj 786.30—790.24, Curih 1097.35—1102.85, London 205.57—207.17, Newyork 5582.63—5610.89, Pariz 221.22—222.34, Praga 166.23—167.09, Trst 287.68—290.08.

Promet na zagrebški borzi je znašal brez kompenzacij 128.496 milij. Din.

Curih. Belgrad 9.05, Pariz 20.16, London 18.77, Newyork 510.75, Bruselj 71.625, Milan 26.26, Madrid 41.80, Amsterdam 207, Berlin 121.55, Stockholm 96.50, Oslo 93.75, Kopenhagen 102.40, Sofija 3.70, Praga 15.15, Varšava 57.35, Atene 3.45, Carigrad 2.48, Bukarešta 3.06, Helsingfors 8.715.

Dunaj. Dinar notira: valuta 12.30.

Vrednostni papirji

Danes je bila tendenca na zagrebški borzi za vojno škodo in dolarske papirje slabejša. Nasprotno pa je bila na belgrajski borzi vojna škoda višja kot v petek. V ostalem tečaji niso izkazovali znatnih sprememb. Promet ni bil znaten in je znašal na zagrebški borzi: vojna škoda 700 kom., 8% Bler. pos. 2000 in 7% Bler. pos. 1000 dol. Belgrajska borza izkazuje naslednji promet: vojna škoda 1000 kom., 7% Bler. pos. 1000 dol., 7% pos. Drž. hip. banke 1000 dol. in begl. obveznice 67.000. Nadalje je pri prometu 18 kom. oslabel tečaj Privilegirane agrarne banke.

Ljubljana. 8% Bler. pos. 49 bl., 7% Bler. pos. 43 bl., Stavbna 40 den., Ruše 125 den.

Zagreb. Drž. pap.: 7% inv. pos. 53 bl., agrarji 21.50—25, vojna škoda kasa 170—178 (176), 6. 165—170 (170), 7. 169—170, 12. 170—172 (170), 8% Bler. pos. 45—47 (47, 49), 7% Bler. pos. 42—42.50 (42), 7% pos. Drž. hip. banke 50 bl., 6% begl. obv. 30.50—33.

Belgrad. Narodna banka 4450 bl., Priv. agrarna banka zaklj. 209, 7% inv. pos. 51 den., agrarji 23 den., vojna škoda 185—186 (183, 184, 185), 6% begluške obvez. zaklj. 34, 7% Bler. pos. zaklj. 44, 43.75, 7% pos. Drž. hip. banke zaklj. 49.75.

Dunaj. Podon.-savska-jadran. 44.40, Wiener Bankverein 10.80, Escompteges. 100, Živno 56, Mundus 56, Alpine 9.05, Trboveljska 18.65.

Žitni trg

Novi Sad. Oves bač. 145—150,sr., slav. 147.50—152.50. Vse ostalo neizpremenjeno. Tendenca mirna. Promet 42 vagonov.

Budimpešta. Tendenca slabša. Promet miren. Pšenica maj zaklj. 12.10 den., junij 12.22—12.45, zaklj. 12.23—12.24, rž maj 14.15—14.40, zaklj. 14.40—14.50, junij 14.25, zaklj. 14.20—14.25, koruza maj 16.72—16.80, zaklj. 16.80—16.81, julij 15.50—15.65, zaklj. 15.50—15.55.

Chicago (Začetni tečaji.) Pšenica dec. 64.625, koruza sept. 35.375, dec. 35.50, oves maj 22.75, julij 22.75, sept. 22.875, rž julij 40.875.

Živina

Dunajski goveji sejem. (Poročilo tvrdke Edv. Saborski in Comp., Dunaj.) Prignanih je bilo 2380 goved, iz Jugoslavije 125. Cene: voli najboljši 1.65—1.70, I. 1.35—1.50, II. 1.15—1.25, III. 0.95—1.05, krave I. 0.95—1.10, II. 0.85—0.95, biki 0.80—1.10, klavna živina 0.60—0.85. Cene so se v splošnem znižale za 5 grošev.

Jajca

Po praznikih je trgovina precej mirna, zvišane cene se ne morejo držati in je pričakovati, da se nakupne cene nekaj znižajo, da bi bila izvozničarjem dana možnost saj nekaj zaslužiti. Samo na ta način lahko zopet jajčna trgovina nekoliko oživi. — Sv. Jurij ob juž. žel., dne 21. maja 1932.

Sport

OTVORITEV PLAVALNE TEKMOVALNE SEZONE — V MARIBORU.

23. maja.

Letos so Mariborčani prehiteli vse plavalne klube naše države. Že za praznik Telovo, dne 26. t. m. so organizirali plavalne tekme in to v velikem, mednarodnem stilu. Tekme so bile prvotno namenjene za otvoritev kopališča na Mariborskem otoku, dne 15. maja, toda radi zgodnjega termina so se preložile. Zasigurana je udeležba naših prominentnih plavačev in radi tega je umljiv interes katerega kaže ves Maribor za prireditev. Dosedaj še nameč v Mariboru plavalnih tekem v takem obsegu niso imeli. Vršile so se le interne medklubske tekme, ki pa niso prinesle bogve kakih rezultatov, ker je plavalni sport v Mariboru šele v povojih. Dokler ni bilo zgrajeno kopališče na Mariborskem otoku, sploh ni bilo mogoče namreč misliti na sportno plavanje, ker je Drava mnogo prederoča.

Sedaj izgleda, da si je plavalni sport osvojil tudi Maribor. Dva kluba, ISSK Maribor in SSK Maraton sta osnovala svoji plavalni sekciji in slednja je celo preko zime trenirala v malem bazenu mestnega kopališča. Ti treningi so usposobili mlade plavače Maratona za lepe uspehe, katere so pokazali ob priliki zadnjega poseta in nastopa v zimskem kopališču Ilirije v Ljubljani. Vendar se še mariborski plavači ne morejo meriti z rutiniranimi močmi Ilirije ali Primorja, vsekakor pa so resni konkurenti za tekmovalce ostalih slovenskih klubov. Zaenkrat bodo Mariborčani pri tekmah 26. t. m. samo gledalci, kadar nastopijo Ljubljančani. Preskrbeli pa so tem dostojnega nasprotnika v plavačih GAK iz Gradca. Član imenovanega kluba Fred Rödiger je eden prvakov v Avstriji in radi tega bo prav posebno zanimivo srečanje med njim in Vilfanom. Gradčani pošljejo na tekme tudi svoje prvo waterpolo-moštvo, ki bo nastopilo v tekmi z Ilirijo. To bo sploh prva waterpolo-tekma v Mariboru.

Tekme, ki jih prireja SSK Maraton, se vršijo v četrtek predpoldne in popoldne. Priključeno jim je pa tudi še tekmovanje za plavalno prvenstvo Maribora, ki naj pokaže, kakšen plavalni materijal odrašča v Mariboru. Boj se bo bil med plavači Maratona in Maribora. Vsekakor bo ta prireditev velikega sportno-propagandnega pomena. Dvignila bo zanimanje za zdravi vodni sport med Mariborčani. Poleg tega pa nam bo pokazala kondicijo naših prvakov po zimskem počitku ter izglede, ki jih imajo v predstoječih številnih domačih in mednarodnih tekmah.

DRŽAVNO PRVENSTVO.

Prošlo nedeljo so igrali povsod tekme za državno prvenstvo. Samo v naši skupini niso igrali. Domače prvenstvo ni bilo končano in ZNP ni mogel poslati svojega drugoplasiranega kluba v Ljubljano. Zadnj atekma med Haškom in Concordio, ki je končala s 2:0 za akademike, je določila tekmeca našim moštvom. Ako bi v tej tekmi zmagala Concordia, bi prišel v našo skupino Hašk, vsak drugačen rezultat je pomenil prvenstvo za Hašk. V četrtek prično tekme tudi v naši skupini.

Nasprotnik Ilirije bo Gradjanski. O tem moštvu je težko še kaj novega povedati. Največ je ravno to moštvo pripomoglo, da je postal nogomet Zagreba tako slovesen. Tudi za tekmo v četrtek se dobro pripravlja. Ko je gostovala Ilirija v Zagrebu, so videli, da njeno moštvo nekaj zna. Gradjanski je imel priliko videti, da letos ne bo zmaga lahka. Toda od gostovanja Ilirije v Zagrebu se je precej spremenilo. Pri tekmi z Rapidom v nedeljo je bil poškodovan še zadnji prvovrstni igralec v napadu —Doberlet. Proti Gradjanskemu ne bo mogla nastopiti Ilirja z napadom, ki je bil pred meseci najboljši v Sloveniji.

Novinec v državnem prvenstvu ima še težjo nalogo kakor Ilirija. V Zagreb mora, kjer bo pomeril svoje znanje z Victorio, četrto plasiranim klubom Zagreba. Od Maribora pričakujemo, da bo znal dobro zastopati naš nogomet, kar mu ne bo težko, saj fantje lepo zaigrajo, če le hočejo. V četrtek bomo videli, kdo se bo boljše odrezal — Ljubljana in Maribor na eni — in Zagreb na drugi strani.

Tekme pa, ki so se v nedeljo vršile, so končale s pričakovanimi rezultati. Hajduk ni v taki formi, kakor prejšnja leta. Stari rutinirani igralci so izstopili in ž njimi je odšla tudi lepa igra. Mlajši igralci še niso dosegli znanja stare Hajdukove šole. Vseeno so odpravili v Osijeku tamkajšnji klub Gradjanski, ki je na drugem mestu s 4:0. V Subotici je tretje plasirani klub Belgrada Bask izgubil proti Bački z 2:1. V Bečkereku je Obilič zmagal nad Mačvo s 4:3. Jugoslavija, prvak Belgrada, je imela v gosteh skopljanski klub Gradjanski, ki je podlegel s 5:1. BSK je v Sarajevu gladko odpravil Sašk s 3:1. To so rezultati prvega kola državnega prvenstva, v četrtek pridejo še rezultati iz naše skupine.

»Ljudska knjižnica«: Iz založništva Jugoslov. knjigarne v Ljubljani: 29. zvezek: Sovinšek: IZPOD GOLICE, 30 Din, vez. 42 Din. — 30. zvezek: Sienkiewicz: NA POLJU SLAVE, 28 Din, vez. 40 Din. — 31. zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World). Roman (s slikami), 21 Din, vez. 32 Din. — 32. zvezek: Reimmich, ZAGORSKI ZVONOVI. — Slavič, NA SINAJ. 30 Din, vez. 42 Din. — 33. zvezek: Bridges, NA POMOČ, 30 Din, vez. 42. Din. — 35. zvezek: Brackel, CIRKUŠKI OTROK. 28 Din, vez. 40 Din.

Roland Dorgelès:

Leseni križi

41

Na kaj le misli cele dneve? Menim, da sedaj vem. Nič ni, niti domneva, kvečemu nedoločen nemir, nerazložljiva tesnoba, ki se me polašča. Vendar zadostuje, da vstajajo pred mojim duhom neznatni pripetljaji in se zdajci vežejo z drugimi vsakdanjimi dogodki v presenetljivo celoto. Sedaj vohunim za njegovimi najmanjšimi kretnjami, kakor da bi moral nekaj posebnega odkriti.

Včasih se uprem temu temnemu navdihu. Saj je v resnici blazno: zakaj domnevam v tem bolnem kmetu za vsako ceno pustolovsko dušo? Trpi, kakor bi trpele njegove živali, ki ne znajo tožiti, skrijejo smrček ob zid in zaspe na svojih bolečinah. Kaj bi tu dušeslovje!

Pa vendar... Obotavljajoči se dvom postaja določnejši in vsi razumni preudarki moje slutnje ne zaduše več.

Mlinar mora to trdovratno pozornost, ki ga zasleduje, čutiti in ne ostane rad sam z menoj. Skoraj bi rekel, da se boji, da ne bi ga nagovoril. Sedem ritensko na drugi strani peči, prekrižam roke na naslonjalu in oprem nanje brado, kakor da bi hotel z njim kramljati. On pa niti oči ne odpre. Kljub temu sem prepričan, da ve za mojo navzočnost in da mu je to neprijetno. Sedaj bi mogel izreči besede, ki bi ga prestrašile, kajti poznam jih. Oba veva, česa se eden in drugi boji. Za trenutek se mi zazdi, da se njegove debele roke s kratkimi nohtovi na ogoljenem žametu njegovih kolen tresejo. Ali bo vendar že odprl oči in mi pogledal v obraz?

Ne. Polagoma postajajo njegovi dihljaji daljši in enakomernejši. Zaspal je... Tedaj se namah sesuje na kup celo poslopje mojih sumnih domnev. Vidim, kako mu roke v mrzličnem napadu še vedno drgetajo, in sedaj bi ga najraje prebudil, osramočen, da sem bil v mislih nasproti njemu surov; rad bi govoril z njim vedro in prijateljsko kakor prejšnje čase.

Zakaj sem si bil vtepel v glavo misel, da se boji iti mimo kašče, kjer so spravljene stvari padlih tovarišev? Oni dan, ko se je bil ustavil pred njo, sem bil naletel nanj; tu so ležali po tleh odprti tornistri in raztreseno perilo prav do poti.

»Lejte,« sem mu bil dejal, »tu-le je nahrbtnik dolgega Vairona. Iz njega gledajo pisma njegove matere. Bila je v lazaretu. Skoraj ugonobila se je, tako je garala, da mu je mogla poslati par sous-ov in toplo spodnjo obleko, uboga starka... Tu je en strel usmrtil dva človeka.«

Bled kakor smrt se je okrenil.

»Takih stvari mi ne pripoveduj, fant. Moj sin je tudi vojak.«

Nisem vedel, kaj naj bi mu odgovoril in se nisem upal iti za njim v hišo. Zvečer sem se skoraj obotavljal odpreti vrata v jedilnico, kjer sem slišal njegov hropeči glas. Vstopil sem skupaj z Bourlandom. Stari je ravno vprašal Gilberta:

»Ali je res, da je tisti dolgi Vairon, ko je ranjen obležal na plani, še drugi dan klical?«

Ko je opazil naju, je hitro pogledal drugam in obmolknil. Ni več spregovoril ta večer in odšel je gori spat, preden smo mi sedli za mizo.

Vse to mi prihaja zopet na misel in ne pišem dalje. Opazujem starega, ki diše sunkoma; rame mu drgetajo. Danes je videti prepaden. Pod osemdnevno brado se zde lica siva in upadla. Dejal bi, da je še boli shujšan kakor pred šestimi dnevi. Sam vase sedel neprestano ždi na svoji pručici, zatopljen v svoje sanje.

V svitu umirajočega dne še enkrat motno zableste polirana naslonjala stolov; zdi se mi, da vidim, kako se sklanjajo nad njim sence vseh naših mrtvih, in velika stenska ura tiktaka zanje rožni venec.

*

Monpoix-ja so odnesli iz hiše. Prejšnjo noč je umrl, ne da bi tožil, brez smrtnega boja. Ob zori ga je našla njegova žena že mrzlega v postelji. Pravkar so ga odnesli na nosilih čez polje; dve črno oblečeni ženi pa nekaj kmetov in vojakov ga spremlja. Ker le s težavo hodim, sem ostal sam v mlinu. Pusto in žalostno je v njem.

Slišati je samo grulenje in stopicanje golobov v podstrešju. Velika tišina, ki diši po smrti, me vznemirja. Zdi se, da čakata stolici, ki stojita vštric, še na krsto. In res je bil še enkrat prišel...

V prvem trenotku me ta čisto vsakdanji dogodek ni posebno prestrašil; sedaj pa, ko sem ostal sam, me spreletava nekak neprijeten občutek.

Ko je bil pogrebni sprevod prekoračil travnik in prišel do poti, so nas Nemci opazili in začeli streljati. Prva granata je bila prekratka, prihodnja je udarila že na petdeset korakov razdalje, in tedaj so se pogrebci razpršili. Štirje nosilci — še jih vidim pred seboj — so prestrašeni obstali; ko so pa videli kmete bežati, so nosila trdo postavili na tla, tako da je krsta zdrsnila z njih, in z nami vred so skočili v obcestni jarek. Bil je zadnji čas: tretja granata se je razletela natanko na obronku, par drobirjev je udarilo v krsto. V vrsti, zadevaje se drug v drugega in globoko usločeni smo se splazili proč; mrtvec je obležal sam sredi poti. Izpod črnega pregrinjala je gledala prevrnjena krsta.

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par ali prostor drobne vrstice 1·50 Din. Najmanjši znesek 5 Din. Oglasi nad 9 vrstic se računajo višje. Za oglase strogo trgovskega in reklamnega značaja vsaka vrstica 2 Din. | Najmanjši znesek 10 Din. Pristojbina za šifro 2 Din. Vsak oglas treba plačati pri naročilu. Na pismena vprašanja odgovarjamo le, če je priložena znamka. Ček. račun Ljubljana 10.349.

Službe iščejo

Beseda samo 50 par

Dekle

vajeno vseh kmetskih del išče službo v gostilni na deželi, kjer bi se lahko naučilo kuhati. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 8211. (a)

V župnišču

išče službo 29letno kmetsko dekle, doma od Kamnika. Naslov pove uprava »Slovenca« pod 8190. (a)

Mladenič

20 let star, sprejme vsako delo proti hrani, stanovanju in mali nagradi. Ponudbe pod »Mala nagrada« št. 8216 na upravo »Slovenca«. (a)

Vajenci

Beseda samo 50 par

Vajenca

soboslikarskega in pleskarskega, sprejmem takoj. Hrana in stanovanje v hiši. Viktor Tomazin, Novo mesto. (v)

Službo dobe

Beseda samo 50 par

Dva lesostrugarja

in vajenca sprejme v zaposlitev tvrdka H. Pečjak in drug. d. z o. z., Ljubljana, Zalokarjeva 13. (b)

Stanovanja

Beseda samo 50 par

ODDAJO:

Lepa soba

solnčna velika, opremljena, čista, mirna, elektrika in parket, poseben vhod, se odda gospodu na Karlovški cesti 13. Moderna stavba. (s)

Vnajem

Beseda samo 50 par

ODDAJO:

Velika skladišča

na postaji Sunja, pripravna za veletrgovino z žitom, jajci, perutnino ali manjšo tovarno, se oddajo 1. julija. Vprašanja na — Ivo Vranešič, Sunja, Hrvatsko. (n)

Posestva

Beseda samo 50 par

Parcele naprodaj

Več parcel na periferiji Ljubljane zelo poceni proda J. Oražem, Moste pri Ljubljani. (p)

Dve hiši

štiristanovanjski naprodaj v Zeleni jami, Hiralniška ulica 22 in 24, poleg Pokopališke ulice. (p)

Kupimo

Beseda samo 50 par

Vrednostne papirje

kupuje Komanditna družba M. Jankole, Šelenburgova 6/II. (k)

Bukova drva in oglje

kupuje stalno

Uran Franc

Ljubljana

Sv. Petra cesta 24.

„Denar hočem vložiti v hišo"

Ta oglas v rubriki »Posestva« stane 15·50 Din. Vsaka beseda 50 par.

Hišo

plodonosno, s trgovskimi lokali, po možnosti novejšo stavbo, v ceni od pol do 2 milijonov Din kupim v Ljubljani. Posredovalci izključeni. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro »Brez posredovalca«.

»Seveda dam oglas v »Slovencu«, ker je velik po čitateljskem krogu in velik po inserijskem uspehu. Kar me pa posebno veseli, je to, da ima »Slovenec« najcenejše oglase, cenejše kot v vseh slovenskih dnevnikih z enako naklado.«

Kupim omaro

za obleko z dvojnimi vrati in otroški športni voziček. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Omara-voziček« 8189. (k)

Vosek

čist, kupuje po najvišjih cenah Fr. Stupica, železnina in zaloga čebelarskih potrebščin. — Ljubljana, Gosposvetska c. 1. (k)

Vsakovrstno

zlato kupuje

po najvišjih cenah

ČERNE, juvelir, Ljubljana, Wolfova ulica št. 3.

Živali

Beseda samo 50 par

Foksterijerja

do pet mesecev starega, živahnega, kupi Krošelj Josip, gozdar, Studenec-Ig pri Ljubljani. (j)

Pridelki

Beseda samo 50 par

Travniško seno

polsladko, v balah, oddaja po ugodni ceni tvrdka A. Volk, Ljubljana, Resljeva cesta 24. (y)

150 hl Ia mošta

jabolčnega, poceni naprodaj. Ponudbe na: K. A. Wesenschegg, Konjice. (y)

Ia krompirja

jedilnega samo belega, izbranega, kupujem stalno vsako količino proti takojšnjemu plačilu. Na ponudbe brez cene se ne oziram. »Viktorija«, Zagreb,

Glasba

Beseda samo 50 par

ORGLE

harmonije, pianine, piščali in ventilatorje za orgle izdeluje najceneje **Anton Dernič**, izdelovatelj orgel, Radovljica. (g)

Čitajte in širite »Slovenca«!

Volna, svila, bombaž

stalno v bogati izbiri v vseh vrstah, za strojno pletenje in ročna dela, po najnižjih cenah pri tvrdki Karl Prelog, Ljubljana — Židovska ul. in Stari trg.

Novi obrtni zakon

se naroča pri Komanditni družbi M. Jankole — Šelenburgova 6/II. (l)

Prodam

2 svileni obleki, damski kostum, čevlje in moško platneno obleko. - Cene nizke. - Naslov v upravi »Slovenca« pod 8232. (l)

Velika izbera SVILE

v vseh modnih barvah, gladka in vzorčasta, različne kakovosti, za obleke, bluze in perilo

R. Miklauc

Pri »Škofu«

Ljubljana

Prodamo

Beseda samo 50 par

Autotaksno podjetje

dobro vpeljano, rentabilno in brezkonkurenčno, z dvema vozovoma — zelo ugodno naprodaj. Le resne ponudbe na upravo »Slovenca« Maribor pod »Zelo dobičkanosno 225« št. 8052. (l)

Damski klobuki

in slamniki že od 60 Din naprej, vedno zadnje novosti. Preoblikovanje Din 28.—. Salon »La famme Chic«, Anica Puhek, Šelenburgova 6.-I. (l)

125 Din

1 m³ žaganih bukovih drv prima kakovosti — nudi Velepič, Sv. Jerneja cesta 25. — Telefon 2708.

Gostilničarji, pozor!

Ogrske salame in najfinejše domače salame kakor tudi prvovrstni polemendolski sir nudi po konkurenčni ceni delikatesna trgovina I. Buzzolini, Lingarjeva ulica. (l)

Nekaj otroških

vozičkov, lepe najnovejše oblike po zelo nizki ceni naprodaj. Sv. Petra cesta štev. 52. (l)

Za Bežigradom

Staničeva ulica 21/II., se proda po ugodni ceni obrabljeno pohištvo sobe in kuhinje. Poizve se istotam od 8—12 in od 14 do 18. (l)

Konfekcija — moda!

Najcenejši nakup. Anton Presker, Sv. Petra cesta št. 14, Ljubljana. (l)

Leghorn piščance

Činčila kunce, Kaki Kembel račja jajca naročite: »Živalica«, Ljubljana, Sv. Petra cesta 60. (l)

Flugs patentne kose

prvovrstna kvaliteta! Zaloga: Videmšek, Maribor, Koroščeva 36. Zastopniki se iščejo v vsakem kraju. (l)

Apno, kamniško

prodaja Ivan Vetoraz, Sp. Šiška, Kavškova cesta. (l)

Razno

Beseda samo 50 par

Sadjarji!

Škropite po cvetju z Garkonom! Zajamčen uspeh! Zaloga: Videmšek, Maribor, Koroščeva 36. (r)

Obrt

Beseda samo 50 par

Soboslikarska,

pleskarska in vsa v to stroko spadajoča dela po najmodernejših vzorcih — solidno in konkurenčno izvršuje Josip Marn, d. z o. z., Ljubljana, Dunajska cesta 9. Tel. 30-68. (t)

Pozor!

Najceneje se oblečeš pri Rusu na Selu, Predovičeva ulica 12, Moste. — Bivši vodja delavnice firme Krošelj. (t)

VITEKOVA „VAREKINA"

je tudi izvrstno sredstvo za ribanje, čiščenje in snaženje poda, miz, stolov, hodnikov, stopnic. **VAREKINA** očisti **vse**, desinficira, ter uniči ves mrčes. Navodilo na vsaki steklenici. — Dobi se povsod.

Predno oddaste soboslikarska, pleskarska dela, zahtevajte našo ponudbo. Najmodernejši soboslikarski vzorci vedno na razpolago. Solidna in točna izvršitev z večletno garancijo.

TONE MALGAJ družba z o. z.
stavbeni pohištveni pleskar in ličar, sobo in črkoslikar
Ljubljana, Kolodvorska ul. 6

Vinogradniki!

Prvovrstne bakrene škropilnice po 380 Din dobite pri Videmšek - Maribor, Koroščeva 36. (t)

Moderne cauche in fotele

priporočamo samo z jeklenimi Schlaraffia žičnimi vložki, ker so radi svoje elastičnosti, stalno enake oblike in trajnosti v resnici najboljši. Poglejte si vzorce v delavnici tapet. in dekor. obrti

Dragotin Puc-a, Ljubljana
Kolodvorska ulica št. 26.

Žagana drva

Din 120·—

Premog — fižolove preklje razni **stavbni les**

J. PRELESNIK
Ljubljana VII, Janševa ul.
Telefon št. 33-89.

Zahtevajte ga po vseh mlekarnah in kavarnah.

Krušno moko in **rženo moka**
vedno svežo,
kupite zelo ugodno pri
A. VOLK, LJUBLJANA
Resljeva cesta 24.

Tvrdka JULIO MEINL prireja jutri, dne 25. t. m., v svoji podružnici:
LJUBLJANA, ŠELENBURGOVA UL. 3

poskusno kuhanje

svoje priznano izvrstne mešane kave „Tri zvezde"

ter vljudno poziva svoje cenjene odjemalce kakor tudi ostalo občinstvo.
Pri tej priliki bomo nudili cenj. posetnikom tudi poskušnjo prvovrstnega jama.
Vsak dobrodošel!

FURNIRJI vsake vrste pri tvrdki
P. R. ALLES, Ljubljana — Frankopanska 18.

Rane in kožne bolezni

razpokline, brazgotine, srbež, izpuščaje, razjede od potu in vlage, volka od hoje, zlasti pri otrocih, hraste, zobne otekline, opekline in ozebline zdravi in po redni uporabi preprečuje splošno znana

BARTULIČEVA ZDRAVILNA MAST

ki jo proizvaja in razpošilja stara, l. 1599. ustanovljena **Kaptolska lekarna sv. Marije**, lekarnar Vlatko Bartulić, Zagreb, Jelačićev trg 20. — Cena škatljici 10 Din. — Dobi se v vsaki lekarni.

FOTOAPARATE

svetovnih tvrdk Zeiss-Ikon, Rodenstock, Voigtländer, Welta, Certo itd ima vedno v zalogi

fotoodd. Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani Zahtevajte cenik!

Tudi v naši podružnici

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 5 (paviljon)

lahko plačate naročnino za »Slovenca«, »Domoljuba« in »Bogoljuba«, naročate inserate in dobite razne informacije. — Poslovne ure od pol 8 zjutraj do pol 1 popoldne in od 2 do 6 popoldne. Telefonska štev. 3030.

Zahvala

Za premnoge dokaze iskrenega sočutja in sožalja, ki so nam došli ob nenadomestljivi izgubi naše predobre, ljubljene mamice

Josipine Sedej
roj. Berlot

se tem potom iskreno zahvaljujemo. Posebno zahvalo izrekamo čč. duhovščini, g. zdravniku dr. Oražmu, gg. pevcem za ginljive žalostinke, učiteljstvu dekliške šole za poklonjeni venec in za spremstvo s šolsko mladino. Iskrena hvala tudi vsem, ki so drago pokojnico spremili v tako obilnem številu na njeni zadnji poti.

Ribnica, dne 23. maja 1932.

ŽALUJOČI.

Potrti neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretužno vest, da nas je naša predobra soproga, mati, stara mati, sestra, teta, tašča in svakinja, gospa

ANA ACCETTO

soproga stavbenika

danes dopoldne ob 10 za vedno zapustila.

Pogreb predrage pokojnice bo v sredo 25. maja ob 4 popoldne iz hiše žalosti, Trnovski pristan 14, na pokopališče k Sv. Križu, kjer se položi truplo v rodbinski grobnici k večnemu počitku.

V Ljubljani, dne 23. maja 1932.

Valentin Accetto, stavbenik, soprog; **Pavel Kreutzer**, trgovec, sin; **Marija Kmet** in **Rozi Accetto**, sestri; **Josip Kreutzer**, inšpektor drž. žel., brat; **Albina Kreutzer** roj. **Accetto**, sinaha — nečaki in nečakinje, vsi vnuki in vnukinje, pravnuki in pravnukinje ter ostalo sorodstvo.

Brez posebnega naznanila. Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Ceč. Izdajatelj: Ivan Rakovše. Urednik: Franc Kremžar.